

ΤΑ ΜΕΤΕΩΡΑ

ΚΑΙ πάλιν αξιότιμος κ. Διευθυντά τῆς «Κυψέλης», χάριν τῶν ἀναγνώσων αὐτῆς, ἀπευθύνω ὑμῖν τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις περὶ τῶν βυζαντινῶν τούτων μονῶν. τῶν γνωστῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα ΜΕΤΕΩΡΑ

Πρὸς βορρᾶν τῶν Τρικκάλων καὶ εἰς τρίωρον ἀπὸ τούτων ἀπόστασιν κεῖται ἡ πόλις Καλαμπάκα (πάλαι Σταγοί), ὅπισθεν δ' αὐτῆς περὶ τὰ 12 βυζαντινὰ μοναστήρια, ἅτινα ὡς ἐκ τοῦ ὕψους τῶν βράχων ἐφ' ὧν ᾠκοδομήθησαν ὀνομάζονται Μετέωρα.

Ἄλλὰ τί ἐστὶ Μετέωρα; Φαντάσθητε ὀκτακοσίους καὶ ἐπέκεινα βράχους, ὧν τὸ ὕψος ἀνέρχεται εἰς 400 μέτρα, ἀποτόμους καὶ ἐβρίμμενους ἐν μέσῳ κοιλάδος τινὸς σχηματιζομένης ὑπὸ τῶν Καμβουνίων ὀρέων Β.Α., καὶ τῆς ὑψηλοτέρας κορυφῆς τῆς Πίνδου (Κόζακας) ΝΑ. Ἐν τῇ κοιλάδι ταύτῃ οἱ βράχοι σχηματίζουσι πραγματικὸν λαβύρινθον, ἐν ᾧ ὁ περιηγητὴς οὐδὲν ἄλλο ἔχει νὰ παρατηρῇ εἰ μὴ βράχους καὶ οὐρανὸν, καὶ οὐδὲν νὰ ἀκούῃ ἢ τὴν ἠχὴ τῶν βηματίων του, καὶ τὰς κραυγὰς ἀπέριων ὀρνέων, διηνεκῶς ὑπεράνω τῶν βράχων ἵπταμένων, καὶ οἰονεὶ παραπονουμένων διότι καὶ ἐπὶ τῶν ἀποτόμων ἐκείνων μερῶν τολμᾷ τις νὰ ταραττῇ τὴν ἡσυχίαν των.

Οἱ βράχοι οὗτοι, ὡς ἐκ τῆς φυσικῆς

αὐτῶν καταστάσεως, καὶ τῶν διαφόρων ἐξ ἀμολιθίων στρωμάτων, ὡς καὶ ἄλλων τῇ θαλάσῃ ἀνηκόντων σημείων, φαίνονται ὑδατογενεῖς, ἂν καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐκλαμβάνουσιν αὐτοὺς πυριγενεῖς μᾶλλον, καὶ προϊόντα ἠφαιστειώδους ἐκρήξεως, ἥτις πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων ἔλαβε χώραν· ἀλλὰ περὶ τούτων ἄλλη μελέτη. Τούτους ὁ περιηγητὴς θὰ ἀπεκάλει ἀξένους, ἂν μὴ ἐκ τῶν προτέρων ἐγίνγνωσκεν ὅτι ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτῶν ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, καὶ δὴ τοῦ Θεοῦ λάτρες, οἵτινες προθυμοποιοῦνται νὰ παράσχουσιν εἰς αὐτὸν πᾶσαν περίθαλψιν.

Τὰ ὑψηλότερα δ' αὐτῶν, καὶ ὑπὸ ἰσορικὴν ἐποψὴν μείζονος προσοχῆς ἀξία εἶναι τὸ τοῦ Βαρλαάμ, καὶ τὸ τῆς Μεταμορφώσεως ἥτοι τῶν κυρίως Μετεώρων. Ἀνέρχεται τις ἐπὶ τούτων διὰ δύο τρόπων ἐξ ἴσου ἐπικινδύνων· εἴτε διὰ συνεχόμενων κλιμάκων ἀκριβῶς ἐπὶ τῶν βράχων προσηρημένων καὶ ἐκ 200 περίπου βαθμίδων ἀποτελουμένων, εἴτε δι' ἀνεκυστικῆς μηχανῆς κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον: ἀπὸ ἀνασυρτικοῦ πασάλλου ἐξήρτηται κάλλως φέρων εἰς τὸ ἄκρον σιδηρὰν ἀρπάγην, εἰς ἣν προσαρμόζεται δικτυωτὸν ἐξ ἀδιάρρηκτου κανάβους, ἐντὸς τοῦ ὁποίου περιχλίσονται οἱ ἐπισκέπται, δίχην μυῶν, καὶ ἀνέλκονται ὑπὸ τεσσάρων μοναχῶν διὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην προωρισμένων. Προὔτιμιστα τὸ δεῦτερον τοῦτο εἶδος κατὰ τὴν ἄνοδον καὶ κάθοδον, ὡς τὸ ἀσφαλέστερον ἀναμφιβόλως.

Κατὰ τὴν ἀνοδὸν, καὶ μόνον τότε, δύναται τις νὰ ἐννοήσῃ πόσον τὸ αἰσθηματικῆς αὐτοσυντηρήσεως εἶναι μέγα, καὶ τί σημαίνει ἡ ἐκφρασις φρικτὸν μεγαλεῖον! Τοιοῦτοτρόπος δ' ἐπὶ 7 περίπου λεπτά μετεωρούμενος ὁ ἐπισκέπτης, οὐδὲν ἄλλο περὶ αὐτὸν ἢ ὑπ' αὐτὸν ἔχει νὰ παρατηρήσῃ, εἰ μὴ ἀγρίους κρημνοὺς καὶ χαινώνα βάραθρα ἐμποικιούντα τρόμον καὶ ἐκπληξιν. Πόσον παρήγοροι διὰ τοὺς ἀνερχομένους εἶναι αἱ φωναὶ τῶν ἀνωθεν ἰσαμένων βοηθῶν. «Μὴ φοβεῖσαι τίποτε, λιγὰκι ἀκόμη, ἐφθασες» ἂν καὶ ἀνωφωλεῖς κατ' οὐσίαν, οὐχ ἤττον ἐμπνέουσι θάρρος καὶ ἐλπίδας συγχρόνως ὅτι τὸ φρικτὸν διάστημα διηνήθη αἰσίως.

Οὐδεὶς λόγος δύναται ν' ἀπεικονήσῃ τὴν ὑπὸ τὰ βλέμματα τοῦ ἀνελθόντος ἤδη τὰ Μετέωρα περιηγητῶ ἐκτιλοσομένην θέαν. Ἐνώπιόν του ἔχει ἅπασαν τὴν Θεσσαλικὴν πεδιάδα ἣν ἐλικοειδῶς διασχίζει ὁ γηραιὸς Πηνειὸς, τὰ Ἄγραφα, τὴν Πίνδον καὶ τὰ Καμβούνια ὄρη μέχρι τοῦ Ὀλύμπου. Πολλὰ δὲ, ὡς ἐκ τῶν ἐπισκεπτῶν βιβλίων ἐξάγεται, θεωροῦσι τὴν θέαν ταύτην ἀνωτέραν καὶ τῆς πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ Βοσπόρου ἐκτιλοσομένης.

Ὡς πρὸς τὴν ἱστορικὴν ἐπιφάνειαν τῶν μονῶν τούτων παρατηροῦμεν τὰ ἐξῆς: Ἐκ πολλῶν χειρογράφων διατηρουμένων ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τῆς Μεταμορφώσεως καὶ τοῦ Βαρλαάμ ἐξάγεται, ὅτι ἱγὴν μοναχῶν ἀνεφάνησαν εἰς τοὺς βράχους τούτους ἀπὸ τὸ μέσον τῆς Γ' ἑκατονταετηρίδος, ἦτοι ἀπὸ τοῦ 970 περίπου, ὅτε ἀνεφάνη μοναχὸς τις Ἀθανάσιος ὅστις καὶ λέγεται πρῶτος ἰδρυτὴς τῶν Μετεώρων. Ἄλλ' ὡς κυρίαν ἐποχὴν, καθ' ἣν καὶ κανονικαὶ οἰκοδομαὶ καὶ ρυθμικαὶ Ἐκκλησιαὶ ἰδρύθησαν ἐνταῦθα, ἡ ἱστορία ἀναφέρει τὴν τοῦ βυζαντινοῦ αυτοκράτορος Ἰωάννου Καντακουζηνοῦ, περὶ τὰ μέσα τῆς 10' ἑκατονταετηρίδος ἀκμάσαντος. Γνωστὸν δ' ὅτι ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος αυτοκράτωρ, ἀφοῦ ἐπὶ 10 ἔτη ἐβασίλευσεν εἰς τὸ Βυζάντιον, ἀντήλλαξε τὴν αυτοκρατορικὴν τήβενον μὲ τὸ ταπεινὸν τοῦ μοναχοῦ βῆσαν, καὶ μετέβη εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἄθω μονὴν τῶν Μαγγάνων· ἐκεῖθεν δὲ μετὰ τριετῆ διαμονῆν, καθ' ἣν ἐξέδοτο καὶ τὰ πολλοὺ λόγου ἀξία ἔργα του κατὰ τὸ Ἰουδαϊσμὸ καὶ Μωαμεθανισμῷ, μετέβη εἰς Θεσσαλο-

νίαν, καὶ ἐκεῖθεν εἰς Μετέωρα τῷ 1360, ὅπου ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἰωάσαφ ἀπαντῶμεν αὐτὸν καὶ Ἠγούμενον τῆς Μεταμορφώσεως, εἰτε τῶν κυρίως Μετεώρων. Ἐκτοτε, χάρις εἰς τὴν ἰδιάζουσαν μέριμναν τῆς αὐλῆς τῶν βυζαντινῶν, πολὺς ἀκαταπαύτως συνέβησε πλοῦτος, ἠγέρθησαν βιβλιοθήκαι, ἐγένοντο σκευοφυλάκεια, καὶ εὐρύχωροι οἰκοδομαὶ ἐπὶ τῶν ἀπροσπελάστων τούτων κρημνῶν ὠκοδομήθησαν, παρέχουσαι ἐπὶ αἰῶνας ὀλοκλήρους ἄσυλον εἰς πάντα καταδιωκόμενον εἴτε χάριν τοῦ ἐθνισμοῦ του, εἴτε χάριν τῆς θρησκείας του. Καὶ ὄντως, αἱ μοναὶ αὗται, καθ' ὃν χρόνον οἱ ἀπνηεῖς διώκται τοῦ τε χριστιανισμοῦ καὶ ἐλληνισμοῦ ἐδέσποζον τῆς Ἀνατολῆς, ἐχρησίμευσαν ὡς ἱερά κρησφύγετα τῶν δύο τούτων κυριωτέρων κρίκων, ἀφ' ὧν ἐξήρτηται ἡ ἀρμονικὴ ἐνότης τῶν ἐθνῶν, τῆς θρησκείας καὶ παιδείας.

Αἱ κατὰ τῶν μονῶν τούτων συχναὶ ἐπιδρομαὶ τῶν Ἀράβων, οὐδὲ κατὰ κεραιῶν ἰσχυσαν νὰ μειώσωσι τὸ ἀρχαῖον αὐτῶν μεγαλεῖον, διότι ὅσα καὶ ἂν ἐμόχθησαν, ἀείποτε ὑπῆρξαν δι' αὐτοὺς ἀπροσπέλαστοι, χάρις εἰς τὴν φυσικὴν αὐτῶν ἔσιν.

Αἱ ἐπὶ τῶν δύο ἐπισημοτέρων μονῶν βιβλιοθήκαι περιεῖχον σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ πολλὰ χειρόγραφα πλείστου λόγου ἀξία· λέγω δ' ὅτι περιεῖχον, διότι ταῦτα πάντα ἤδη μετηνέχθησαν εἰς Ἀθήνας. Μεταξὺ τῶν ἐν τοῖς χειρογράφοις ἀνακαλυφθέντων ἀξίων λόγου ἔργων τάσσεται καὶ ἡ ἐρμηνεία τοῦ Ζιγαβηνοῦ εἰς τὴν Κ.Δ. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς θησαυροφυλάκεια, πλήρη πολυτέλεστων ἱερῶν σκευῶν, ἐκ χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ πολυτίμων λίθων συγκεμισμένων, ἀποτελοῦσιν ἀληθῆ θησαυρόν. Τὴν προτίστην δ' ἐν αὐτοῖς θέσιν κατέχουσιν οἱ πάντα λόγον ὑπερβαίνοντες σφυροί. Εἰς μάλιστα ἐξ αὐτῶν ἐν τῷ τῆς Μεταμορφώσεως, 0 50 περίπου τὸ μήκος, καὶ 0,25 τὸ πλάτος, διακρίνεται διὰ τὴν ἐπὶ τοῦ ξύλου κανονικωτάτην καὶ τεχνικωτάτην ἐξιστόρησιν τῶν κυριωτέρων γεγονότων τῆς Κ.Δ. λέγεται δὲ μάλιστα ὅτι εἶναι προῖον δωδεκαετοῦς ἐργασίας! καὶ πολὺ δικαίως ἀγεται τις νὰ τὸ πιστεύσῃ, ἀποβλέπων εἰς τὴν ἐπ' αὐτοῦ τεχνικὴν λεπτότητα. Ταῦτα πάντα γινώσκοντες αἱ ἄγραι τῶν Ἀράβων ὄρδαί τὰ πάντα ἐμη-

χανῶντο ὅπως βυθίσωσι καὶ ἐν αὐτοῖς τὰς ἱεροσύλους αὐτῶν χεῖρας. Ἡ δὲ σωτηρία τῶν ἐν αὐτοῖς χειρογράφων, βιβλίων καὶ πολυτίμων σκευῶν, ἀναμφιβόλως ὀφείλεται εἰς τὸ ἀπρόσιτον τῶν κρημνῶν, ὅτινες ἠσθάνοντο οἰστέ τι ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ἐφυλάσσετο, κπὶ ἐματαίου τὰς συνεχεῖς ἐπιθέσεις τῶν ἀνοσίων ἐπιδρομῶν τῶν.

Ταῦτα, ὡς ἐν οἰαγραφίᾳ τινὶ περὶ τῶν Μετεώρων, ἐξέθηκα ὑμῖν, ἀξιότιμε κ. Διευθυντά, καθ' ὅτι ἀποβλέπων εἰς τὸν στενὸν χώρον τῆς «Κυψέλης», ἔκρινα καλὸν νὰ ἀποφύγω τὴν λεπτομερῆ ἀφήγησιν τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰς διαφόρους μεταβολὰς, ἅς κατὰ καιροὺς ὑπέστησαν τὰ ἱερά ταῦτα τοῦ τε χριστιανισμοῦ καὶ τῆς ἐλληνικῆς παιδείας κρησφύγετα.

Ἐν Τριχάλαις τῆς Θεσσαλίας, κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1884 ἔτους.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Σ. ΓΕΓΛΕΣ.

Η ΑΔΕΛΦΗ ΤΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ

(ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ)

1

ὍΤΙ ἐνταῦθα ἀναγράφομεν, οὔτε τῆς ἡμέτερας φαντασίας πλάσμα, εἶνε, οὔτε τοῦ ἡμετέρου νοῦ προῖον. Πόρρω ἀπέχοντες τοῦ καλάμου τῶν διηγηματογράφων, καὶ ἄσθενη μεταχειριζόμενοι γραφίδα, δὲν προσφέρομεν τοῖς ἀναγνώσταις τοῦ λευκώματος τούτου ἢ ἱστορικὴν τινα ἀλήθειαν, δρᾶσιν συμβῆσαν πρὸ ὀλίγου χρόνου ἦν ἐν μικρῷ διαφῶρῳ ἀνεγράψεν ἡ δημοσιογραφία τῆς πρατευούσης, ἡμεῖς δ' ἐκεῖθεν τὴν ὑπόθεσιν ἀρυσάμενοι, καὶ ποικιλαντες ταύτην, ἀλλὰ μὴ μεταβαλόντες χάριν τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας, παρέχομεν τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις μικρὸν τι οἰκονομικὸν δρᾶμα, τὴν διασκευὴν καὶ κάλαμον καὶ ὑψηλοτέραν φαντασίαν. Ἄς μὴ ταράξωσι τὸν ἀναγνώστην τὰ ἐνταῦθα ἀναγραφόμενα τῶν παραφῶν ἐρωτῶν ἐπεισόδια, τὰ ἄλλως ἐν ἐκείτῃ κοινῶν ἀναφανόμενα, οὔτε ἅς συγκινήσωσιν αὐτὸν αἱ περιπέτειαι καὶ γερήσεις ἀπίστου σζύγου, ἢ ἀγνώμονος ἀδελφῆς, ἢ ἀσφόρου μητρός. Ἄς ἀνα-

γνώσῃ μετ' ἀπαθείας τὸ χάριν τέρψους καὶ διδαχῆς ποικιλθὲν καὶ μηκυθὲν ἐπεισόδιον καὶ ἅς ἀνακράξῃ μετ' ἡμῶν: «Οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκεῖνον δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἐρχεται.»

Αἱ ἐνέαι αὗται λέξεις, αἱ ἄλλως πολλὰς ὑποκρύπτουσαι ἐνοιῶσαι, εἶνε ἡ κρηπίς καὶ τὸ θεμέλιον τῆς ἡμετέρας ἱστορικῆς διηγήσεως.

1 1

Ἡ Κλεοπάτρα ἦτο μόνη ἀδελφὴ τοῦ Ἰωάννου Κ... ἐξ Ἡρακλείου τῆς Κρήτης, ὀνομαστοῦ ἐν Κρήτῃ διὰ τὰς ὑπὲρ τῶν ἐπαναστάσεων τῆς ἡμετέρας ἐκείνης χάρας ἐνεργείας του, καὶ τὸ ἐνεργῶν μέρος ὑπερ ἑλαθὲν ἐν τοῖς πεδίοις τῆς νήσου πολεμῶν καὶ μαχόμενος περὶ ἐλευθερίας. Ὁ πατήρ τοῦ Ἰωάννου ἐρονέθη μετὰ τῶν ἄλλων Συμάχων τῆς μονῆς τοῦ Ἀρχαδίου, ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ προβεβηκυῖα εἶχεν ἀποθάνει. Μετὰ τὴν ἀποφάνωσιν αὐτοῦ, ἅπασαν τὴν φροντίδα καὶ τὴν μέριμναν ἐστρέψεν ὁ Ἰωάννης εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς μονῆς ἐκ τῆς οἰκονομίας του ἀπομεινάσης ἀδελφῆς του ἧς ἦτο ὁ μόνος κηδεμὼν καὶ προσάτης· εἰρήσθη δ' ἐν παρόδῳ ὅτι ἡ σοργὴ του πρὸς ταύτην καὶ τὸ φίλτρον ἐπιήξαντο ὁσημέραι τὰς σκέψεις αὐτοῦ περὶ τῆς εὐρέσεως καταλλήλου προσώπου διὰ τὴν Κλεοπάτραν. Περὶ ἐαυτοῦ οὐδὲν ἐλογίζετο συνήθως ἡκούστο φιλοσοφῶν ἐπὶ τῆς τύχης καὶ τῶν βασάνων τοῦ κόσμου, παρημέλει πάντως ὅπερ ἐν τῷ κόσμῳ δύναται νὰ τέρψῃ ἐπ' ὀλίγον τὴν καρδίαν τοῦ Σηντοῦ, καὶ πολλάκις ἐπαναλαμβάνων ὅτι ὅταν αἱ φροντίδες καὶ μέριμναὶ περὶ τῆς ἀδελφῆς του ἀποθῶσιν ἐπ' ἀγαθῷ ταύτης, θὰ ζητήσῃ καταφύγιον εἰς σφαῖραν ἄλλην σερούμενην τῆς τύχης καὶ τῶν ἀσχολιῶν, θὰ καταφύγῃ εἰς τινα μονὴν εἰς ἣν νομίζει ὅτι θὰ εὖρ πνεύματος ἡσυχίαν καὶ εἰρήνην ματος ἀνάπαυσιν ἀπερ ἐπεθῆμαι. Τοιοῦτος ἀπέβη μετὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων του ὁ Ἰωάννης ὁ ἦρος τῶν χλοαζουσῶν πεδιδάων τῆς Κρήτης.

Ἡ Κλεοπάτρα ἦτο νεανίς εὐειδῆς καὶ καλλιπάρης ὡς εἶνε αἱ πλείσται τῶν νεανίδων τῆς ὠραίας ἐκείνης νήσου. Κόρη ξανθοπλόκαμος εἰκοσι καὶ δύο Μαίους ἀριθμοῦσα, καὶ ὀνειροπολοῦσα εὐτυχῆς μέλλον, ἐβίβεν ὀλίγον πρὸς τὰς ἐρωτοτρόπους παρόνους. Ἦτο ἔρωτος πλήρης. Ἀλλὰ τίς γυνὴ δὲν τέρπεται εἰς τοὺς ἔρωτας ὅτινες κατὰ τινα εὐφῶν ἔκφρασιν εἶνε ὀλόκληρος ὁ βίος εἰς τὰς γυναίκα, ἐνῶ εἰς τοὺς ἀνδρας εἶνε ἐν μόνον ἐπεισόδιον τοῦ βίου των; Ἠρέσατο ἡ Κλεοπάτρα περὶ τὸ κοσμεῖν ἐαυτὴν εὐαρέσκως, περὶ

τὸ διατιθέναι ἐπιτηδεῖω, καὶ περὶ τὸ καλλωπίζειν τὴν κόμην ἐπιμαρτύει. Τέλος ἡ Κλεοπάτρα ἠγάπησεν καὶ ἠγαπήθη. Οἱ πόλοι τῆς καὶ οἱ πρῶτοι αὐτῆς ἔρωτες ἐσέβησαν ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας, ἠγάπησεν ἄνδρα αὐτῆς ἀνώτερον, καὶ κάταχον οὐχὶ εὐκαταφρονήτου περιουσίας, τὸ παρθενικὸν τῆς κόρης μειδίαιμα, ἀνταπεκρίνεται πρὸς τὸ γλυκὺ τοῦ ἔραστού τῆς, καὶ οἱ νεανικοὶ τοῦ γήθους τῆς παλμοὶ εὐρισκον ἠγῶ εἰς τὰ γήθη τοῦ ἔραστού τῆς. Ἦτο εὐτυχής! Ἐν τῇ ἀγάπῃ τῶν ἐρασῶν συγκεντρωτικὴ ἅπασα ἡ εὐδαιμονία τῶν παρθένων. Ἡ σφριγῶσα τῆς Κλεοπάτρας ψυχὴ ἀθῶα ὡς ἡ τῆς περιεραῖς, καὶ ἀγνή ὡς τοῦ νηπιού, ἠτένιζεν ἐλπίδος πλήρης τὸν ποθητὸν ἐκείνου ἄνδρα τὸν προσιωκίζοντα καὶ ἐξαγγέλλοντα αὐτῇ βίον εὐδαίμονα καὶ εὐρύσσανον. Ἀλλοίμονον ἂν ἔλειπεν ἐκ τὰς νεανίδος ὁ ἔρω, ἂν εἶχε σῆθος σφροδύμενον παλμῶν καὶ συγκινήσεων, εἰς ἀμοιβάτας τὸ πτωχὸν ῥόδον τὸ μαραινόμενον ἐντὸς τοῦ κάλυκος, πρὶν ἐπιδείξει ἅπασαν αὐτοῦ τὴν καλλονήν.

Τέλος ἡ Κλεοπάτρα οὕτως ἐπόθει ἐκτίσαστο, ἀπὸ νεῖκας ἐγένετο σύζυγος, καὶ τὸ ἄσμα τοῦ ὑμεναίου γλυκὺ ὡς τὸ ἄσμα τῶν ἐρώτων ἐψάλη ἐν τῷ οἴκῳ τῶν νεονύμφων. Ἡ Κλεοπάτρα ἦτο εὐδαίμων! Ἄλλ' ἴση ἦτο ἡ εὐδαιμονία τοῦ Ἰωάννου λογιζομένου ὅτι οἱ πόθοι του καὶ τὰ χρυσῶν ὄνειρά του ἐπληρώθησαν, ὅτι κατέστησε τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ σύζυγον εὐτυχῆ εὐτυχέστερον νυμφίου, καὶ ὅτι συνήρμοσε ταύτην ὡς ἴθιλε καὶ ὡς ἐπεθύμει. Τὸ ἔργον ἐτελείωσε τὸ βασιανίσαν καὶ διακόψαν τοὺς ὑπνοὺς του. Ἐκτότε ἐλογίσθη εὐτυχὴς καὶ δὲν ἐσκέπτετο πλέον ἢ περὶ ἑαυτοῦ. Παρεδόθη εἰς ἀκέψαις καὶ λογισμοῦς, ἀνήρχετο ἐκάστοτε ἐπὶ τοῦ νοῦ του ἡ τοῦ κόσμου φιλοσοφία, ἡ δὲ ἰδέα πρὸς ἀναζήτησιν καταφυγίου ἡσυχαιέτου καὶ ἀτερπετέρου ἐπραγματώθη. Μετ' ὀλίγας ἀπὸ τῶν γάμων ἡμέρας ὁ Ἰωάννης ἀσπασάμενος τὸ νεκρὸν ζῆθος, καὶ εὐχαθεὶς αὐτῷ τὰ βέλτερα, ἀπῆλθε πρὸς τὸ ἅγιον Ὄρος Ἄθω. Ἀλλὰ τάχα νὰ εἶρε ἐκεῖ γαλήνην πνεύματος καὶ ζωῆς ἄπερ ἐπόθει;

111

Ὁ συζυγικός βίος διὰ τὰς γυναῖκας ἔχει τὰ ῥόδα του, ἀλλ' ἔχει καὶ τὰς ἀκάνθους του. ὅταν ἡ γυνὴ καταστῇ σύζυγος, ὡς ἐπὶ τὸν πολλὸν κατέστη καὶ μήτηρ, βουκαλλίζουσα δὲ καὶ ἀγρυπνοῦσα παρὰ τὸ λίκνον τοῦ νεογούνητος, καίτοι ἴσως ἴδουσι τὰ ὅσα τῆς ὁ γλυκὺς τοῦ βρέφους κλαυθμῶς, αἰφνης ὡς φάσμα ἀναπαύεται εἰς ταύτην

ἡ εὐθερὰ τοῦ παρελθόντος ζωῆ, καὶ ἡ πρὶν ἐπιθυμοῦσα τοῦ συζυγικοῦ βίου ἀρχεται ὀλίγον κατ' ὀλίγον αὐτὸν ἀπερθενομένη, καὶ ἀναμνηστικὴ ὅτι πρὶν ἤτο πρῶτος καὶ εὐθερὰ ὡς τὸ περὶ τὸν τοῦ ἀγροῦ πτηνὸν, τὸ πηδῶν ἀνεμποδίστως ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον, καὶ ἀπὸ φράκτις εἰς φράκτιν, ὅτι ἦτο χαρίεσσα καὶ μειδιῶσα, ὡς ὠραία τῆς ἀνοιξίας ἡμέρα, καὶ πυρὰ ὡς τὸ ἐρυθρίζον τοῦ ῥόδου φύλλον· νῦν δὲ ἡ ἐρωτικὴ καρδία μεταβάλλεται εἰς μητρικὴν, τὸ ἐρωτικὸν μειδίαιμα εἰς συζυγικὸν, καὶ οἱ ἐρωτικοὶ παλμοὶ εἰς φόβον καὶ συγκινήσεων παλμούς. Ἄλλ' οὗτος εἶνε ὁ κύκλος τῶν ἀνθρωπίνων! Ὁ συζυγικός βίος τῆς Κλεοπάτρας ἔβρε μετ' εὐδαιμονίας. Ὁ προσνήης σύζυγός τῆς διετίθετο πρὸς αὐτὴν ἁεῖποτε εὐπροσηγώρος, ἡ δὲ καλοκάγαθία του συνεκέντρωτο ἅπασα πρὸς τὴν ἀγάπην καὶ τὴν σφριγῶσιν τῆς Κλεοπάτρας. Μειδιῶν καὶ γλυκὺς παρίσταντο πρὸ τῆς συζύγου του καὶ ἐπεδαψίλευεν αὐτῇ πᾶν ἀγαθόν. Ἦτο τέλος δι' ἐκείνην ἄγγελος. Μετὰ ἔν ἔτος ἡ Κλεοπάτρα ἐγένετο μήτηρ, τὸ δὲ τεχθὲν ἔβρε προξένησε τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἀγαλλίαν του οἴκου, καὶ ἐκράτησε τὴν σφριγῶσιν καὶ τὴν πρὸς τὴν Κλεοπάτραν ἀγάπην τοῦ συζύγου τῆς. Οὕτως ἔβρε εὐτυχὴς ὁ βίος ἐπὶ τινὰ καιρὸν ὅτε μετ' ἄλλους ψυχῆς παρετήρει ἡ σύζυγος τῆς Κλεοπάτρας ὅτι ἡ σύζυγός του δὲν ἀνταπεκρίνεται πρὸς τὰς διαθέσεις καὶ τὴν καλοκάγαθίαν του ἀδιὰθετος ἡ Κλεοπάτρα καὶ μεγαγχοιλίως σχεδὸν καθ' ἑκάστην παρίσταντο πρὸ τοῦ συζύγου τῆς, δύντροπος καὶ σοβαρὰ κατέστη ἡ πρὶν μειδιῶσα καὶ γελοῦσα γυνὴ. Ἀδίκημα πράττουσα ἐδηλητηρίαζεν τὸν ἀγαπῶντα καὶ λατρεύοντα ταύτην σύζυγον, καὶ διὰ τῆς μελαγχολίας καὶ δυσροπίας ἡμῶν τὸν συζυγικὸν ἔρωτα. Ἀλλὰ τί τάχα νὰ ἐτεκταινέτο ἐν τῇ ψυχῇ τῆς Κλεοπάτρας; τί τὸ προξενήσαν τὴν ἀποστροφήν καὶ τὴν δυσμένειαν πρὸς τὸν καλοκάγαθον ἐκείνον ἄνδρα; Μήπως δὲν ἐβλεπε τὰ πάντα ῥόδινα ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς, μήπως δὲν ἠτένιζε πρὸς ταύτην εὐαρέσκως ἡ ἁεῖποτε μειδιῶσα τοῦ συζύγου τῆς μορφή; Ἦτο κεκρυμμένον μυθῆριον ἔπερ δὲν ἐβράδυνε ν' ἀποκαλυφθῇ.

Ἡ Κλεοπάτρα ὡς ἦδη γνωστὸν ἦτο νεῖκας ἐρωτότροπος παίζουσα μὲ τοὺς ἀχαλινετούς ἔρωτας, τὸ ἔργον δὲ τοῦτο ἐνόμιζε ὅτι εἰς τῇ ἦτο ἀπιετραμμένον νὰ συνεχίσῃ καὶ σύζυγος καὶ μήτηρ γενομένη. Δὲν ἔφακε τῇ ἀκορέσῳ ἐκείνη καρδίᾳ ὁ συζυγικός ἔρω, δὲν συνεχίνει ταύτην τὸ νεκρὸν ἐκεῖνο πλᾶσμα ὅπερ ἐγαλοῦχε κλαυθμῆριζον ἐν τῇ ἀσφόρῳ ἀγάλλῃ τῆς, καὶ ὅπερ ἴσως εἰς ἐβουκαλλίσει μετ' ἀηδίας καὶ ἀποστροφῆς. Τιαυ-

τα ἦτο ἡ ἐρωτομανὴς Κλεοπάτρα ἡ καίπερ σύζυγος καὶ μήτηρ συνεχίσασα τὸ πρότερον ἔργον τῆς, ἡ ἀπὸ συζύγου καὶ μητρὸς γενομένη ἐρωτολήπτος παρθένος. Ἡ Κλεοπάτρα ἠράθη γρατωτικὸν τινος, καὶ ἐγκαταλείψασα καὶ σύζυγον καὶ τέκνον ἐπὶ ἀγαλόηχτον, ἠκολούθησε τούτον, καὶ διηυθύνθη εἰς τόπον ἄγνωστον μετ' ἐκείνου. Ἀλλὰ διὰ τινος τιμωρίας ἀναξίας τοῦ ἐγκλήματος αὐτῶν τιμωροῦνται αἱ προδότιδες ἐκείνηνύμφαι, αἱ καταπατοῦσαι τὸ μητρικὸν φίλτρον, αἱ προδίδουσαι τὴν συζυγικὴν πίσιν, καὶ ἀκολουθοῦσαι ὡς νευροσπαστρὸν νέον ἐραστήν; Τοῦτο εἰς ἴδιον.

I V

Ὁ ἀδελφὸς τῆς Κλεοπάτρας Ἰωάννης, ἡ φιλόσοφος ἐκείνη ψυχὴ, ἦτο μοναχὸς ἦδη ἐν τῷ ἀγίῳ Ὄρει ἦτο φαειρὸς καὶ ἡσυχος ὁ ταλαίπωρος, ἐπανεπαύετο ἐπὶ τῇ εὐτυχίᾳ καὶ εὐδαιμονίᾳ τῆς ἀδελφῆς του, δι' ἣν ἐμόχθησε καὶ ἠγρύπνησε. Ὅτε ἡ ἀπαύσια εἰδήσει τοῦ ἐγκλήματος τῆς προδότιδος ἀδελφῆς του, ἐφθασεν εἰς τὰ ὄσα του, ἡσθάνθη τὸ αἷμα του πηγνύμενον εἰς τὰς φλέβας του, καὶ αἰσθήματα τιμωρίας, ἐκδικήσεως, σφριγῆς, ἐπανεῆσαν ἐν τῇ ψυχῇ του ἡ γαλήνη τοῦ πνεύματος τοῦ ἐταράχθη, καὶ ἡ ἡσυχία τοῦ βίου του ἐκλονίσθη. Τί νὰ πράξῃ; Ποῦ ν' ἀναζητήσῃ τὴν ἄτιμον ἀδελφὴν, τὴν ἄπιστον σύζυγον, τὴν ἄσορον μητέρα; Οὐρανὸ! καὶ ἐν τῷ ἐρημητηρίῳ τούτῳ δὲν εὐρίσκει ὁ θνητὸς ἀνάπαυσιν! Ἐξετάζων ὁ Ἰωάννης αἱ περιφόμενος νὰ μάθῃ τὴν διεύθυνσιν τῆς Κλεοπάτρας, μάτην ἐπόνει, οὐδεὶς ἴδυνάτο νὰ πληροφορήσῃ τοῦτον περὶ τῆς διευθύνσεώς τῆς. Ἐσκέφθη ν' ἀναχωρήσῃ ἐκ τοῦ Ἄθω ν' ἀναζητήσῃ τὴν προδότιδα σύζυγον, ν' ἀποδόσῃ τὴν κακοῦργον ἀγκάλην εἰς τὸν ἐγκαταλειφθέντα υἱόν. Ἀλλὰ ποῦ νὰ πλανηθῇ; ποῦ νὰ τὴν ἀναζητήσῃ; Ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταλίπῃ ταύτην εἰς τὴν τύχην τῆς, νὰ λησμονήσῃ τὴν ἀγνώμονα ἀδελφὴν, καίπερ ὑπὸ τοῦ ἀδελφικοῦ φίλτρον ὠθηόμενος, ἐπόθει ν' ἀνακαλύψῃ τὴν ἀσυνόλωσ καταπατήσασαν καὶ συζυγικὸν καὶ ἀδελφικὸν καὶ μητρικὸν φίλτρον. Ἄλλ' ὑπέμεινε!

Ἡ Κλεοπάτρα μετὰ τοῦ νέου αὐτῆς ἔραστού πλανηθεῖσα, τέλος μετὰ τινὰ χρόνον κατέλιξε μόνη καὶ ἔρημος εἰς Πειραιᾶ· ἀτημελὴς καὶ κάτισχνος ἡ κόρη τῆς Κρήτης ἴσως ἐκ τῶν τύψεων τοῦ συνειδότου, ὡς μαινὰς τῶν ἀγίων παιδίσκη εἴχτει καταφύγιον οἰονδήπου, ἐν ᾧ ἐργαζομένη καὶ ὑπηρετοῦσα νὰ κερδίῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ἀναμνηστικὴν ἐκάστοτε καὶ τῆς παλαιᾶς

εὐδαιμονίας ἣτις ἀνεπιστρέπτει ὄψετο ἀποῦσα. Ὁ νέος ἐραστὴς ἐν ἠκολούθησε μετὰ σφριγῆς πλείονος τῆς τοῦ πρώτου ἐγκατέλιπε ταύτην ἔρημον ὁ ἀνόσιος! Ἠσθάνετο ἡ Κλεοπάτρα τὴν θέσιν τῆς, καὶ ἡ μνήμη τοῦ παρελθόντος, ἡ ἀνάμνησις τοῦ τέκνου τῆς ἐργομένη εἰς τὸν νοῦν τῆς ὕψαινε καὶ ἠυλάκουε τὰς ἄλλοτε ῥοδοχρόους ἐκείνας παρειὰς. Ἄλλ' ἡ ἐγκαταλείψις αὐτῆ καὶ παρείταις τῆς Κλεοπάτρας ἔ ἐρημία καὶ ἡ μόνωσις, ἐπλήρωσαν τάχα ἅπαν τὸ μέτρον τῆς τιμωρίας τῆς δικαίας ἀποδομένης εἰς τὴν καταπροδίδουσαν τὸ συζυγικὸν αἰσθημα καὶ ἀκολουθοῦσαν νέον ἐραστήν;

Ἡ Κλεοπάτρα ὡς ἐρῆμην εἰπόντες εἴχτει καταφύγιον ἐν ᾧ ἐργαζομένη εἶτε ὡς δούλη εἶτε ὡς ἐρατὴς ἐν τινι βιομηχανικῷ καταστήματι νὰ παρίστανται τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Ἦτο ἔρημος ἡ ἀθλία!

V

Οἱ ἐπισκεφθέντες τὰς Ἀθήνας τὴν νῦν μὲν πρωτεύουσαν τοῦ ἐλληνικοῦ Βασιλείου, ἄλλοτε δὲ πρωτεύουσαν τῆς ἐλληνικῆς εὐκλείας καὶ δόξης, βεβαίως εἰς ἐξαμνησάν ποτε πρὸ τῆς ἐπιγραφῆς «Ζυθοπωλεῖον» ἐν δὲ ἀνίλθον εἰς τοῦτο εἶτε ἐξ ἀπλῆς περιεργίας, εἶτε ἐξ ὀρέξεως νὰ πῶσι ποτήριον ζύθου, εἰς ἐλευσεολόγησαν ἐὰν ἴσασαν νοήμονες τὴν κατὰπτωσιν καὶ τὸν ἐξευτελισμὸν τῆς γενναίας. Οἱ καταστημάτῃαι τῶν καταστημάτων τούτων ὅπως ἐλάσσαν ὅσον τὸ δυνατὸν πλείονας πελάτας παραλαμβάνουσι νέας μισθωτὰς γυναῖκας, ἐξασκούσας ἅπασαν τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ καταστήματος καὶ παρακαθημένας τοῖς πελάταις οὗς ἡ οὕτως ἢ ἄλλως περιποιούνται. Ἐκεῖ εἶνε τὸ καταφύγιον τῶν ἐγκαταλειμμένων καὶ ἐρῆμων γυναικῶν, τῶν θυμάτων τούτων τῆς τύχης, ἡ τοῦ ἰδιοῦ λογικοῦ, ἐκεῖ ὁ καταβίβασις καὶ ἐξουδένωσις τῆς γενναίας. Ὁ ἐπισκεψέτων τὰ πράγματα κρῖνον ἀνήρ, ὁ ἀθῶος τῶν ποικίλων παρατηρητῆς ἀλλεῖ καὶ ποιεῖ ἐπὶ τῇ εἰς Θεωρῶν τὸ πλᾶσμα ἐκεῖνο ὅπερ ἴσως νὰ ἦτο ποτὲ ἀθῶον, τὸν οἰκτεῖν βοηθὸν αὐτοῦ, τὴν σάρκα ἐκ τῆς σαρκὸς του καὶ ὅσπου ἐν τῶν ὄσων του, κυλιόμενος εἰς τὸν βράβρον τῆς ἐσχάτης ἀπωλείας!

Εἰς ἐν τῶν τοιούτων καταστημάτων ἐνεργῶσιν νὰ ὑπηρετῇ ἡ Κλεοπάτρα!

Ἐν τούτοις ὁ Ἰωάννης μαθάνει παρὰ διαφόρων εἰς τὸ Ἄθω διαβαίνοντων τὴν ἀνακάλυψιν τῆς ἀδελφῆς του, καὶ τὴν κατὰπτωσιν ταύτης ἐργαζομένης ἐν τῷ ζυθοπωλεῖῳ μετὰ φρίκης ἀκορᾶται τῆς οἰκτρῆς ταύτης καταστάσεως καὶ βεβαιούται περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λε-

γομένων. Ἄλλ' ὁ προνοήσας καὶ νυμφεύσας τὴν ἀδελφὴν του, ὁ καλοκάγαθος ταύτης προστάτης, μετὰ τὰς τοιαύτας παραστάσεις δὲν ἠδιαφόρησε, δὲν ἐθεώρησε τὴν ἀδελφὴν του ἀξίαν τῶν πράξεων της, δὲν εἰσέγησε δὲν ἔμεινε ἀπαθής! Σκέπτεται ν' ἀναχωρήσῃ εἰς Ἀθήνας, ν' ἀποσπᾷ ἐκείνην ἐκ τῆς ἀπωλείας καὶ τοῦ ὀλέθρου, ἀναλογίζεται πῶς θὰ περᾶσθαι πρὸ τῆς προδύτης ἐκείνης μορφῆς, καὶ τέλος ὕπλισθαι διὰ θέρους ἀπορροαίξει νὰ κατευθυνθῇ εἰς Ἀθήνας καὶ τὴν ἐπιβίον. Τί θὰ εἰλεγέν ἴσως ἄλλης ψυχῆς ἀδελφῆς; περὶ τῆς Κλεοπάτρας τῆς φερούσης βαρὺ παρελθὸν καὶ νυν εὐρισκομένης εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀπωλείας; θὰ ἐσπευδεν εἰς Ἀθήνας ἅμα τῆς θεοκλίνας τῆς ἀνακαλύψεως τῆς ἀδελφῆς του, ἢ θὰ ἐξηκολούθει κἀπὶ τὸν ἄλλον σιγᾶρον τοῦ ἀπαθῆς καὶ ἀτάραχος; Ἄλλ' ὁ Ἰωάννης ἐσπευσε εἰς Ἀθήνας, ἐφθασεν, ἐκεῖ καὶ ἀνεζήτησε τὴν ἀδελφὴν του, ἠρεύνησεν, ἐξήτασε, καὶ τέλος ἐμαθε τὸ κατὰσταμα ἐν ᾧ ὑπῆρθε. Μετὰ θλέμματος ἀλλοκότου παρατρεπὶ τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ κατὰσταματος, σταματᾷ πρὸ αὐτοῦ, διατάζει ν' ἀνάβῃ, σταματᾷ, προχωρεῖ, ἐπιστρέφει, ἀναμετρᾷ μίαν πρὸς μίαν τὰς θαυμάσιαι, ἀπορασίξει. Βραδέϊ τῷ θήματι ἀνέρχεται μίαν πρὸς μίαν τὰς θαυμάσιαι τῆς κλίμακος, καὶ τέλος ὠχρὸς καὶ σίνους παρίσται πρὸς τῆς μορφῆς τῆς ἀδελφῆς του Δάκρυα χαρᾶς καὶ λύπης ἠυλάκωσαν τὸ πρόσωπον τοῦ μοναχοῦ ἐπὶ τῇ θεᾷ τῆς καταβληθείσης ἐκείνης μορφῆς, ὅτε ἡ Κλεοπάτρα ἀναγνωρίσασα τὸν ἀδελφὸν της βίπτειται ὀλοῦζουσα εἰς τοὺς πόδας τοῦ μοναχοῦ καὶ δέσται τοῦτο ὅπως τὴν ἀνασῆναι ἐκ τῆς ἀπωλείας καὶ τοῦ ὀλέθρου. «Ἐπτασα ἀδελφέ μου, τὸ ὁμολογῶ ἀπὸ εὐτυχῆς ἐγενήμην δυστυχῆς. προδύτης, ἀτιμῶς, ἄσπορος, καὶ ἐγὼ εἴμαι ἡ αἰτία. Σωθῶν ἐμὲ λυπήθητι τὸ σπλάγγνον σου. τὸ βίβλιν ἐμὲ κούσας, τὸ ὁμολογῶ, εἰς τὸν βόρβρον καὶ τὴν μεζουδένησιν. Ἐγκαταλειμμένη καὶ ἐρημος, ἐνεκα τοῦ φρικτοῦ κακοῦ γράμματος μου, ἰδοὺ με ἐν τῇ ἰδυνάμει σου, καταπάτησόν με τὴν ἀτιμὸν ἀδελφὸν. τὴν ἀπιστον σύζυγον, τὴν ἄσπορον μητέρα.» Ὁ Ἰωάννης δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα ἐν ταύτῃ τῇ ἐξομολογήσει καὶ τῇ μετανοίᾳ τῆς ἀδελφῆς του, ἤγειρε ταύτην ἐκ τῆς χειρὸς καὶ ἀποσύραξ αὐτὴν ἐκείθεν τὴν ἐδήγησεν εἰς τὸ Βενδογιεον, ὅπως τὴν ἐπαύριον ἀπέβη μετὰ ταύτης.

V I

Τὴν ἐπαύριον ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεως καθ' ἣν πάντα τὰ πρὸς ἀπόπλουν ἠτοίμασεν ὁ ἀγαθὸς Ἰωάννης, παρέλαβε τὴν Κλεοπάτραν ὅπως ὀδηγήσῃ ταύτην εἰς τὴν Ἀστυνομίαν, καὶ ὑποδείξῃ τῷ ἄσπορῳ ὅτι ἡ γυνὴ αὐτῆ εἶνε ἀδελφὴ του ἐγγεγραμμένη ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς Ἀστυνομίας, καὶ ὑπηρετοῦσα ἐν ζυθοπωλείῳ. Ἄλλ' ἐνταῦθα ἐκτυλίσεται νέα σκηνή, νέον κακοῦργημα χεῖρον τοῦ πρώτου. Ἡ ἀγνώμων ἀδελφῆ, ἡ ἄσπορος μήτηρ, ἡ προδύτης σύζυγος, ἐπιλαθομένη τῶν πρὸς τὸν ἀδελφὸν της δεήσεων τῆς προτεραιίας, παρίσται μετὰ θράσους πρὸ τοῦ ἄσπορου καὶ ἀρνείται πρὸ αὐτοῦ ὅτι οὗτος εἶνε ἀδελφὸς της. Χαρακτηρίζεται τοῦτον ὡς ψεύτην καὶ ἄσπαγα, θέλοντα ὑπὸ τὸ ἱησοῦτικὸν αὐτοῦ ἔνδυμα νὰ τὴν ἐξαπατήσῃ διὰ λόγων καὶ ὑποσχέσεων. Δὲν ἔρχουν εἰς τὴν ἀπίστον αἱ παραστάσεις τοῦ ἀδελφοῦ της, οὔτε ἡ συγχὴ ἐπανάληψις τῆς χεσθινῆς ἡμέρας ὅτε γονυκλινῆς κατεπίει τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας τοῦ ἀδελφοῦ της, οὔτε τὰδελφικὰ δάκρυα ὅτινα ὁ καλοκάγαθος Ἰωάννης πρὸ τῶν ὀμμάτων τῆς προδύτης ἔχει. Πόθεν τάχα νὰ προύρχετο ἡ ἀπολυτοῦς ἐκείνη ἀρνήσις; ἐκ τίνος ψυχολογικῆς μεταβολῆς καὶ ἀλλοιώσεως; παρασυρθεῖσα ἡ ἀνοσίχτη γυνὴ ἠρνήθη τὸν ἀδελφὸν της. καὶ ἐξήλου τὸ ἐυτελὲς τῆς ζυθοπωλείας ἔργον; Τί τὸ αἷτιον τὸ ὤθησεν ταύτην εἰς τὸ ἔσχατον τοῦτο ψεύδος καὶ ἐγκλημα; Χθὲς δακρυρροῦσα ἔραξε τὸν Ἰωάννην σωτήρα της, καὶ σήμερον θρασυνομένη ἀρνείται τὸν ἀδελφὸν τὸν χάριν ἐκείνης διασχίζαντα πελάγη, καὶ ἐλθόντα ὅπως τὴν ἀποσύρῃ ἐκ τῆς ταπεινώσεως. Ἐπὶ τῇ αἰρνήσει καὶ ἀνεπίστω ταύτῃ μεταλλαγῇ, γρέφει τὰ νῶτα ὁ Ἰωάννης, ἐπιβρίπτει εἰς ταύτην αἰώνιον ἀνάθεμα καὶ πτόων αὐτὴν κατὰ πρόσωπον ἀνεχώρησεν.

Ἡ Κλεοπάτρα ἐξηκολούθησε τὸ ἔργον τῆς ζυθοπωλείας ἀποθανοῦσα μετὰ τινα καιρὸν ἐν τῇ ταπεινώσει καὶ τῇ κατάρσει.

V I I

Τὸ διπλοῦν ἐγκλημα τῆς δὲν ἐπλήρωσε διὰ τοῦ ἐξουτελισμοῦ καὶ τῆς καταπτώσεως;

Ἐν Ζακύνθῳ τῇ 5ῃ Μαΐου 1885.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΜΑΝΕΣΗΣ.

ΣΙΝΑΙ ΠΕΙΡΑΤΑΙ

ὑ πό

ΣΥΠΥΡΙΔΙΩΝΟΣ ΚΟΗΣΕΒΙΚΗ

(συνέχεια καὶ τέλος)

Ὁ Ραϊκόβιτς ἐκάλεσεν αὐτὸς τὸν διοικητὴν ὅπως διαπραγματευθῇ τὴν ἀπόδοσιν τῶν κορασιῶν.

Ὁ Μανδάρινος κατ' ἀρχὰς ἠθέλησε ν' ἀρνήθῃ, ἰδὼν ὅμως τὴν τιμωρίαν ἄλλων αἰχμαλώτων ψευδομένων, ὠμολόγησεν ὅτι ἔχει τὰ κοράσια, ἀλλὰ προσέθηκεν ὅτι ἐπ' οὐδεμιᾷ ἀμοιβῇ συγκατατίθεται εἰς ἀπόδοσιν αὐτῶν.

—Ἐὰν δὲν ὀδηγήσῃς πάραυτα τὰ κοράσια ἐδῶ, ἠπειλοῦσε τότε ὁ Ραϊκόβιτς, θὰ διατάξω νὰ φονεύσωσι τοὺς ὀμήρους τοῦ Ταγρουῦν καὶ τοὺς αἰχμαλώτους τοῦ Ταγρουῦ.

—Δύνασαι νὰ τὸ κάμῃς, ἀπεκρίθη ἐν πλήρει ἀπαθείᾳ ὁ Μανδάρινος. Δὲν εἶνε συγγενεῖς μου καὶ ἐπομένως εἶνε ἀδιάφορον εἰς ἐμὲ ἂν θὰ τοὺς φονεύσῃς ἢ ὄχι.

—Ἄλλὰ καὶ θὰ κατασρέψω ὀλόκληρον τὴν πόλιν σου, ἀντεῖπεν ὁ πλοίαρχος μολὶς κρατούμενος ἐκ τῆς ὀργῆς.

—Ἀπὸ μέρος μου δύνασαι καὶ αὐτὸ νὰ τὸ κάμῃς, ἀπεκρίθη ὁ Μανδάρινος ἀπαθέστερον ἢ πρότερον. Αἱ οἰκίαι δὲν εἶνε κτῆμα μου ἀλλὰ καὶ τὴν ἰδίαν μου οἰκίαν ἂν μοῦ κατασρέψῃς ὀλίγον μὲ ἐνδιαφέρει. Ὁ λαὸς καὶ τὸ κράτος θὰ μοι κτίσωσιν ἄλλην ὠραιότεραν.

—Μάλιστα, ἀλλ' αἱ στραφαὶ μου κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ πλήξωσι σέ τε καὶ τοὺς οικείους σου, παρετήρησεν αὐτῷ ὁ Ραϊκόβιτς.

—Ἀδύνατον. Δὲν εἴμαι τόσο ἀνόητος ὡς τε νὰ μείνω ἐν τῇ πόλει βομβαρδιζομένη. Μεταφέρω τὴν οικογένειάν μου εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ ἐξ ἀσφαλτοῦς ἐγγὺς σκοπιᾶς θὰ ἐπισκοπήσω ἐγὼ αὐτὸς τὸ ὄραϊον θέμα τῆς καταστροφῆς τῆς πόλεως.

Ἀπέναντι διοικητοῦ τοσοῦτον φιλανθρώπου! οὐδὲν ἠδυνάτο τις νὰ κατορθώσῃ ἀπειλοῦν καταδρομὰς καὶ βομβαρδισμούς; ὁ Ραϊκόβιτς ἐνόησε τοῦτο. Οὐδὲν ἕτερον ἀπέμεινε γυνὴ ἢ νὰ προσπαθήσῃ διὰ καλοῦ τρόπου ἢ διὰ δόλου νὰ φθάσωσιν εἰς ἀποτελεσματικόν.

—Τί ζητεῖς πρὸς ἐξαγοράν; ἠρώτησεν ὁ Barredo.

—Δὲν τὰ ἔχω διὰ πώλησιν τὰ κοράσια, ἀπίντησε ξηρῶς ὁ Μανδάρινος. Εἶνε πολλὸ ὄραϊον καὶ σκοπεῖω νὰ τὰ κρατήσω ἐγὼ.

—Ἄθλιε! ἐβρυχῆθη ὁ Barredo ὅτε ὁ Ἰνδὸς μετέφερεν αὐτῷ τὴν ἀνωτέρω τοῦ Μανδάρινου ἀπόκρισιν. Ἐυχάρως θὰ σοῦ ἔκοπτον τὴν κεφαλὴν.

Καλὴ συμβουλή ἦτο νῦν πολυτιμώτερα καὶ πρῶτον γυνὴ καταστράτας ὁ Barredo τὸ θράσος καὶ τὰς ἐλπίδας αὐτοῦ ἠρώτησε τὸν Ραϊκόβιτς.

—Τί ποιεῖς;

—Οὐμ! ἀπεκρίθη ἐκείνος, τώρα ἐγνοῶ καὶ ἐγὼ τί νὰ σοὶ εἶπω.

Ἀμρότεροι ἐδουθήθησαν εἰς σκέψεις.

—Μοῦ ἔρχεται μία ἰδέα, εἶπεν ἐν τούτοις ὁ Πέτρος. Ἄν εἶνε ἐκτελέσιμος θὰ δείξῃ τὸ μέλλον.

—Ἄς τὴν ἀκούσωμεν, εἶπεν ὁ Barredo.

—Ὁ Λασκάρ πρέπει ν' ἀποβιβασθῇ εἰς τὴν ξηρὰν καὶ νὰ ἐπιτηρῇ τὴν οικογένειαν τοῦ διοικητοῦ. Ἄν ὁ μανδάρινος ἀπομακρύνῃ αὐτὴν, νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ ὁ Λασκάρ καὶ νὰ μᾶς ἀναγγεῖλῃ τοῦτο. Τότε ἡμεῖς κάμνομεν ἀπόβασιν καὶ ἐλευθεροῦμεν διὰ τῆς βίας τὰ κοράσια.

—Τοῦτο εἶνε εὐκόλον νὰ τὸ σκεφθῇ τις καὶ νὰ τὸ εἴπῃ δύσκολον ὅμως νὰ τὸ ἐκτελέσῃ!

—Γνωρίζω νὰ ἐκτιμῶ τὰς δυσχερείας, ἀλλ' ἄλλως δὲν εἶνε δυνατόν νὰ γείνη.

—Ἐκτὸς τούτου σκεφθήτε ὅτι ἡ τιμὴ τῶν συγατέρων μου ἴσεται ἐπὶ ζυροῦ ἀμυγῆς. Διὰ τοῦτο πρέπει τάχιστα νὰ βοηθήσωμεν αὐτάς.

—Μάλιστα, ἀλλὰ πῶς θέλετε ταχέως νὰ πράξῃτε τοῦτο;

Καὶ αὐτὸς ἐπῆλθε μικρὰ παύσις.

—Ἐὰν ἠδυνάμεθα νὰ λάβωμεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν μας αὐτὸν τὸν διοικητὴν ἢ ἐν τῶν μελῶν τῆς οικογενείας του, εἶπεν ὁ Barredo λύων καὶ αὐτὸς τὴν σιγὴν, θὰ ἔχωμεν ἐν χερσίν ὄμορον σπουδαῖον.

—Ἡ ἰδέα αὕτη εἶνε κάπως καλὴ. Θὰ ἀποστείλω τὸν Λασκάρ εἰς τὴν πόλιν πρὸς κατασκοπεῖαν, μέχρι δὲ τῆς ἐπανόδου του ἂς ἀναβάλλωμεν τὴν ἀπόφασιν.

Ὁ Λασκάρ ἐπληρώσας τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ ἐπανέκαμψε μετὰ μεσημβρίας τῆς ἰδίας ἡμέρας ἀναγγέλλων ὅτι ὁ διοικητὴς μετὰ τῆς οικογενείας του καὶ τῶν δύο κορασιῶν ἐφυγεν ἔθδη ἐκ τῆς πόλεως πρὸς τὸ εἰοῦ θῆραν τοῦ Μανδάρινου ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Χσιν—Τάχα, παραποτάμου τοῦ Πάμεν.

Νῦν διαγράψεν ὁ Ραϊκόβιτς τὸ σχέδιον τῆς ἐνεργείας.

Ὁ Λασκάρ διετάχθη νὰ κάμῃ τὴν ἐξῆς διακρίνωσιν εἰς τὸν λαόν:

«Ὁ διοικητὴς σας κατακρατεῖ ἀδικῶς τὰς δύο συγατέρας μου. Εἰς μάτην πρόετανα αὐτὰς λύτρα. ἠπειλοῦσα ὅτι θὰ κατασρέψω τὴν πόλιν σας ἐγέλασεν ἐπὶ τῇ ἀπειλῇ μου καὶ ἐπέχαιρε διὰ τὸ ὄραϊον θέμα. Δὲν ἐπιθυμῶ ὅμως νὰ ἐκδικηθῶ καθ' ὑμῶν διὰ τὴν μοχθηρίαν τοῦ διοικητοῦ

σας. Κατὰ τῆς πόλεώς σας καὶ ἡμῶν δὲν πρέπει νὰ ἐπέλθῃ κἀνὲν κακόν, ἐφ' ὅσον ὑμεῖς ἀπέχετε πάσης ἐναντίου ἡμῶν προσβολῆς καὶ διαμένετε οὐδέτεροι ἐν τῷ μεταξῷ ἡμῶν καὶ τοῦ δικαιοῦτος σας προκειμένου ἀγῶνι. Ἐάν ἕως ἡβλάτε σκεφθῆ νὰ παρασάγητε αὐτῷ οἰκονομῆσαι συνδρομὴν καὶ ἐχθρικός πρὸς ἡμᾶς νὰ φερθῆτε, θέλομεν καταστρέφει διὰ πυρός καὶ αἰθέρου τὴν πόλιν σας καὶ θέλομεν φρουρεῖσι οὐ μόνον τοὺς ἐπὶ τοῦ πλοίου μας εὐρισκομένους 18 ἡμέρους ἀλλὰ καὶ πάντα Σίνα ὅστις ἔθελε ὑποπέσει ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἡμῶν.»

Ἡ προκήρυξις αὕτη ἀναγνωσθεῖσα δημοσίᾳ ἐπεδόθη κήρυξιν, οἵτινες διέδωκαν αὐτὴν ἐπὶ πλεόν. Προῦξένησε δὲ ἀρίστη ἐντύπωση, διότι ὁ Μανδαρινὸς γενικῶς ἐμισαίτο διὰ τὴν τυραννικὴν αὐτοῦ βασιλείαν.

Νυκτὸς ὁ Barredo καὶ 13 ναῦται ἐξελθόντες διηυθύνθησαν ὑπὸ τοῦ Λασκάρ ὀδηγοῦμενοι πρὸς τὸ εἶοθ.

Πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου ἡ μικρὰ στρατιὰ ἐφθασεν εἰς τὸ τέμα της. Ὁ Λασκάρ προπεπορεύθη κατασκοπεύων, οἱ δὲ λοιποὶ περιέμεναν κρυπτόμενοι.

Ὁ φρουρὸς διέιδεν αὐτὸν καὶ ἐκάλεσεν εἰς τὰ ὄπλα, ἀλλ' ὁ Λασκάρ μετὰ σπανίας ἐτοιμότητος πνεύματος ἐπωφελήθη τῶν μοραίων τοῦτο γεγονός· καὶ ἀσθμαίνων πρὸ τῶν φρουρῶν βίβησι ἐφώνει:

—Γρήγορα, γρήγορα. Τὰ ξένα παλιχοῦρουνα ἐπέρχονται καὶ εἰς εἶνε μετ' ὀλίγον ἐδοῦ. Ἐξυπνήσατε τὸν δεσπότην σας, πρέπει ὅσον τάχιστα νὰ φύγῃ μετὰ τῶν οἰκείων του.

Οἱ κατάπληκτοι φρουροὶ ἐξετέλεσαν τὸ παραγγελλέν σπεύσαντες πάντες καὶ καταλιπόντες τὸν Λασκάρ μόνον, ὅστις εὐθὺς ὑπεχώρησε πρὸς τοὺς ἐνεδρευόντας.

Ἐν τούτοις σύμπασα ἡ κατοικία συνεταράχθη. Ὁ διοικητὴς ἐξ ἐρόδου ἐκ τῆς κρύπτης αὐτοῦ ἐκβλήθη ἀπεφάσιος νὰ φύγῃ ἐπὶ τὰ πρόσω. Εἶχεν εἰς τὴν διάθεσίν του 200 στρατιώτας· 150 αὐτῶν ἀφῆκεν ἐν τῇ ἐπαύλει μετὰ τῆς διαταγῆς, νὰ ἐμποδίσωσι μέχρις ἐνός τὴν ἐπὶ τὰ πρόσω πρῶτον τοῦ «ξένου διαβόλου». Μετὰ δὲ τῶν λοιπῶν 50, τῆς οικογενείας αὐτοῦ καὶ τῶν 2 αἰχμαλωτῶν ἐχώρησεν σπεύδων ἐπὶ τὰ πρόσω.

Δὲν εἶχεν ἀπομακρυνθῆ 10 λεπτά ἀπὸ τῆς οἰκίας αὐτοῦ ὅτε ὤφειλε νὰ διέλθῃ τῆς θέσεως ἐνθα ἐκρύπτοντο οἱ ἡμέτεροι ναῦται. Ὁ Barredo ἐκοίπευσεν αὐτὸν καὶ ἐπροβόλησεν, ἅμα δὲ καὶ οἱ λοιποὶ ἐξεκένωσαν τὰ πυρβόλα αὐτῶν ὁ Μανδαρινὸς καὶ 13 τῶν στρατιωτῶν του ἐξηπλώθησαν νεκροὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἡκολούθησεν εἶτα δι' γενικὴν πιστολίαν ἐκπυροκοπήσας, βίβησα περὶ τοῦ εἰκοσι Σίνας νεκροῦ, μεθ' ὃ οἱ ἐνεδρευόντες ἐξώρμησαν μὲ γυμνὰ ζῆρη, ἀλλὰ ταῦτα δὲν ἐνέργησαν,

διότι οἱ ὑπολειφθέντες Σίνα οὐδὲν τὴν τύχην τῶν ἐταίρων αὐτῶν φθονοῦντες ἐτάρακξαν εἰς φυγὴν.

Μετ' ἀλλὰλλαγμῶν συνέλαβον νῦν οἱ ναῦται τὰς 16 γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα τοῦ δικαιοῦτος καὶ ὁ Barredo ἐβρίβη εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν θυγατέρων αὐτοῦ.

Δὲν ἐπρεπεν ἐν τούτοις νὰ χρονοτριβήσων. Οἱ 150 στρατιῶται τῆς ἐπαύλεως εἰς ἔκρουσαν ἔδῃ τοὺς πυροβολισμοὺς καὶ πιθανῶς ἐκινήθησαν πρὸς τὴν συμπλοκὴν. Ἄλλ' ὁ Barredo οὐδὲν εὐροθεῖτο αὐτοῦ καὶ ἐκόπησε νὰ μεταχειρισθῆ ὡς ἄσπίδα τὰς 16 αἰχμαλωτῶν μετὰ τῶν τέκνων των.

Μετὰ πέντε ὥρας λεπτά Σίνα καὶ ναῦται εὐρέθησαν ἀντιμέτωποι. Οἱ ναῦται ταχύντες ὄπισθεν τῶν γυναικῶν ἐμπόδιον τὸν πυροβολισμὸν τῶν Σινῶν. Ὁ δὲ Λασκάρ ἐπωφελήθη τὴν βραδύτητα ταύτην προσεφώνησεν αὐτοὺς. Παρέστησεν αὐτοὺς ὅτι ἦτο ἄφρον νὰ φελλῶσι νὰ ὑπερασπίσων τὸν φρουρῆντα διοικητὴν. Ὅτι οἱ ναῦται οὐδὲν ἕτερον ἐπιθυμοῦσιν ἢ μετὰ τῶν ἐλευθερωθεῖσάν δύο θυγατέρων ἰερηνικῶς ν' ἀπέλθωσιν. Ἐάν λοιπὸν ἤθελον ν' ἀφίσσων αὐτοὺς ἡσύχους τὸ πλοῖον θέλει ἀναπετάσει εὐθὺς τὰ ἱεῖρα ἄλλως ἀναγκάζομενοι θέλοσι καταστρέφει τὴν πόλιν.

Οἱ Σίνα εἶτε τὴν προτεινομένην σύμβασιν ἰκανὴν κρίναντες, εἶτε τὴν ζωῶν ἀσπίδα τοῦ ἔχθρου των σεβόμενοι, ἐπαύσαντο πάσης ἐπιθέσεως καὶ βραδέως παρεκλούθησαν τὴν υποχώρησιν τῶν ναυτῶν.

Ἄμα τῇ ἡμέρᾳ ἐφθασαν εἰς Ταντσού, ἐνθα οἱ κάτοικοι ἐκμανέντες ἐπὶ τῷ ἀπροσδοκῆτῳ γεγονότι ἐδείκνυν διαθέσεις τινὰς πολεμικὰς. Ἀλλὰ κανονοβολισμὸς τῆς Κορβέττας ἐδίδαξεν αὐτοὺς βέλτιον νὰ σκεφθῶσιν, οἱ δὲ ναῦται μετὰ τῆς λείας αὐτῶν ἠδυνήθησαν ἄνευ ἐμποδίου τινὸς νὰ ἐπιβιβάσθωσιν.

Ἄλλ' ὁ Ραϊκόβιτς δὲν ἔθελε ν' ἀναχωρήσῃ ἄνευ πολεμικῆς ἀποζημίωσως. Ἀπῆλθεσιν λοιπὸν παρὰ τῆς πόλεως διὰ μὲν τὰς οικογενείας τῶν φρουρῆντων καὶ διὰ τοὺς πληρωθέντας ἀποζημιώσων, διὰ δὲ τοὺς ἀβλαβεῖς ἀμοιβῆν. Ἐν περιπτώσει ἀρνίσεως ἠπειλήσεν θάνατον τῶν αἰχμαλωτῶν καὶ βομβαρδισμὸν τῆς πόλεως. Ὅπως ἀπαλλαγῶσιν οἱ Σίνα τοῦ φορτικοῦ ξένου ἔφερον τὴν ζητηθεῖσαν ποσότητα καὶ μετὰ μεσημερίαν τῆς ἰδίας ἡμέρας ἀπέπλευσεν ἡ κορβέττα.

Εὐτυχῶς ἐξέπλευσε τὸν ποταμὸν, ἀλλὰ ἐξεληούσα εἰς τὸ ἀναπεπταμένον πέλαγος εἶδε γαλισκὸν πλεόντα ἀπὸ τοῦ Τινφου ἀπ' αὐτὴν. Τρίτη λοιπὸν ναυμαχία προῦκειτο. Αὕτη ἐπερατώθη ταχέως. Βυθισθεῖσάν τριῶν ἐχθρῶν λέμβων, αἱ λοιπαὶ ἐτάρακξαν εἰς φυγὴν.

Ὁ Ραϊκόβιτς ἐπετέλεσε θαυμασίως τὸ ἔργον

αὐτοῦ.

Ἡ οικογένεια τοῦ Barredo παρέμενον ἐν τῷ πλοίῳ συνοδεύσασα τὸν πλοίαρχον αὐτοῦ εἰς Ταγκίνον καὶ εἶτα εἰς Σαγγίνον. Ἐνταῦθα ἦν πορτογαλικὸν τι πλοῖον, ὅπερ ἐδέχθη νὰ μεταφέρει τὸν Barredo καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Λουίζαν εἰς Λισαβώνα. Ἡ δὲ ἑτέρα τῶν θυγατέρων ἔμενε ὀριστικῶς ἐπὶ τῆς Amorevole ὡς... κυρία Ραϊκόβιτς.

(ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ)

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ.

ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΣ

(αἰνίγμα)

(συνέχεια καὶ τέλος)

I V

«—Τέσσαρα περίκου ἔτη παρήλθον— ἤρχισεν ὁ Γρηγόριος—ἀφ' ὅτου μῆ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἰουλίου, ἡ φίλη Διευθύντρια ἐνός τῶν ἐν Ζακύνθῳ παρθεναγωγείων, ἐπεμπε πρὸς τὴν μητέρα μου ἐντυπον διὰ τὰς ἐξετάσεις πρόσκλησιν, ἐν ἣ δια μολυβδίδος εἶχον προστεθῆ αἱ λέξεις: «μετὰ τοῦ υἱοῦ Σας.» Ἐνθυμοῦμαι, ἦτο ἀρωματώδης ἐσπέρα ὅτε, ἐπιστρέψας τοῦ περιπάτου ἔυρον ἐν τῷ χῆπῳ τὴν μητέρα μου, ἦτις μοι ἐκοινοποίησε τὴν πρόσκλησιν ὑπὸ τὸ ἀμυδρὸν φῶς τῆς δυσούσης ἡμισελήνου, ἐβρίψα βλέμμα ταχὺ ἐπ' αὐτῆς, καὶ ἔμεινα μετ' εὐαρεσκείας—δεκαετραετῆς τότε νεανίας,—εἰς τὰς λέξεις: μετὰ τοῦ υἱοῦ Σας. Τίς οἶδεν ὅποια χεῖρ τὰς ἐχάραξεν, ἀγνοοῦσα τὸ μέγεθος καὶ τὸ εἶδος τοῦ ἀποτελέσματος των!

«Ἀπρόοπτα ἀδιαθεσίᾳ ἡμῶν τὴν μητέρα μου νάνταποκρίθη εἰς τὴν εὐγενῆ τῆς φίλης Διευθύντριας πρόσκλησιν. Ἐζήτησα τὴν ἀδειαν καὶ ἐπορεύθην εἰς τὰς ἐξετάσεις μόνος. Διατηρῶ, φίλτατέ μου, ζωηροτάτην τὴν ἀνάμνησιν τῆς ἀμειγῆς εὐτυχίας, ἣς ἀπῆλαυσα ἐπὶ τρεῖς ἡτέσσaras κατὰ συνέχειαν πρωίας, πορευόμενος εἰς τὸ Παρθεναγωγεῖον ἐκεῖνο πολὺ πρὸ τῆς ὥρας τῶν ἐξετάσεων ἀναστρεφόμενος μετὰ τῶν μαθητριῶν—εἰς

ὧν ὀλίγαι ἐγνωρίζον, τὰς πλείστας δ' ἐγνώρισα ἐκεῖ, διότι ἡ ἡλικία μας δὲν εἶχεν ἀνάγκην συστάσεων,—γελῶν καὶ φλυαρῶν καὶ γαριεντιζόμενος μετ' αὐτῶν, αἵτινες μοὶ ὠμίλου ἐυχαρίστως ἐπιδεικνύουσαι μοὶ τὸ πνεῦμά των καὶ τὰ τετραδίά των, καὶ περιπλανώμενος ἀνὰ τὴν αἴθουσαν τῶν ἐργογέρον, μὲ ὀδηγούς τὰς μικρὰς ἐκεῖνας καὶ ὠραίας καλλιτέχνιδας. Ἀπεκόμισα γλυκυτάτας τὰς ἐντυπώσεις ἐκ τῆς μορφῆς καὶ τῶν πρὸς ἐμὲ τρόπων τριῶν ἡ τεσσάρων ἐκ τῶν μαθητριῶν, ὧν ἐπὶ μακρὸν διετήρησα καὶ διατηρῶ τὴν ἀνάμνησιν· μόλις δ' ἔκτοτε ἐνεθυμήθην τὴν συμπαθῆ ἔκφρασιν καὶ τὴν γλυκύτητα τῶν μεγάλων καστανῶν ὀφθαλμῶν δωδεκαετοῦς κορασίδος, ἐρυθρὰς ὄλης ὡς ἐκ τῆς παρθενοκίης αἰδοῦς καὶ τῶν ἐνδυμάτων της, μὲ χρυσοῦς ὠραίους πλοκάμους, ἦτις μὲ ἠκολούθει κάκεινῃ μετὰ τῶν ἄλλων, ἀλλ' οὐδ' ἀπάς μοὶ ἀπέτεινε τὸν λόγον. Μοὶ ἐφάνη—καὶ ἦτο—τόσω μικρὰ, ὥστε ἐὰν με ἤρώτα τί ὦρα εἶνε θάπεκρινόμενη μετὰ ὠθωπέας, ἢ ἐὰν ὀλισθαίνουσα ἐπιπτε, θά τὴν ἀνήγειρον μετὰ φιλήματος...

«Ἄν καὶ δεκαετραετῆς, ἐν τούτοις ἤμην τότε σφοδρῶς ἐρωτευμένος διὰ τοῦτο οὐδεμίαν τῶν νεανίδων, ἀς ἐπὶ τοσοῦτον συνανεστράφη μ' ἔτρωσεν, οὐ μόνον ἀλλὰ καὶ δι' οὐδεμίαν ἐξ αὐτῶν διετήρησα ἰδιαίτερον ἐντύπωσιν, ἐκ πασῶν δ' ἐνεθυμοῦμαι ὀλιγώτερον τὴν ἐρυθρὰν ἐκείνην κορασίδα, ἣς οὐδὲ τόνομα ἐφρόντισα νὰ μάθω.

«Ἄλλὰ δι' ἐκείνην,—ὡ τῆς ἀτυχίας,— τὸ πρᾶγμα εἶχεν ἄλλως. Φαίνεται ὅτι τῆς ἐκίνησα ἔκτοτε τὴν παιδικὴν προσοχὴν ἦτο δ' ἐξάπαντος ἀγνός—ἀγνός ὁ πρῶτός της ἔρωσ, τὸ αἶσθημα ὅπερ μοὶ ἐξεδήλουν, ὅταν ἡ κόρη μὲ συνήντα, ἡ ἀκτίς τῶν ζωηρῶν ὀμμάτων της, ἡ ἐρυθρότης τοῦ προσώπου της καὶ τὸ γλυκύτατον μειδιάμα της. Ὅχι μόνον δὲν ἀνταπεκρίθην—διότι ἠγάπων ἄλλην καὶ τὴν ἠγάπων ἰσχυρῶς—ἀλλ' οὐδὲ κἀν τὸ ἐνόησα μέχρι τῶν ἄποκρῶ, ὅτε αἱ συναντήσεις μας ἐγένοντο μᾶλλον συνεχεῖς καὶ ὅτε ἐδυνήθη ἐν δώσω προσοχὴν εἰς τὰς ἐκδηλώσεις τῆς συμπαθείας της. Ἄλλοίμονον εἰς ἐμὲ τὸν δυστυχῆ! ἤρκεσε νὰ νήσω μόνον ὅτι μὲ βλέπει περισσότερο τῶν ἄλλων καὶ ὅτι μοὶ προσμειδιᾶ, ἢ ἀποβέσω πᾶν παλαιὸν αἰσθημα, ἢ ἀρνηθῶ τὰ πάντα, καὶ ἵνα παραδοθῶ ἐξ ὀλοκλήρου εἰς αὐτὴν.... Τί μαγεῖαν ἐξήσκει τὸ βλέμμα

της! Ὡς ἀκτίς ἡλίου, ἤτις διαλύει τὸν πάγον τοῦ χειμῶνος, διέλυσε κάκεινο τὸν παλαιὸν ἰσχυρὸν ἔρωτα καὶ ἐνέπευσε νέον καὶ ἰσχυρότερον. Διπλοῦν τὸ κατόρθωμα καὶ διπλοῦς ἔρωσ, διπλῆ λατρεία, ἀπέκειτο εἰς ἀνταμιωθῆν του.

«Ἀπὸ τῆς 26ης Φεβρουαρίου τοῦ 1882 χρονολογεῖται τὸ ζωηρότερον αἰσθημα, ὅπερ συνεκλόνησε τὸ στήθος μου. Ἠγάπησα τὴν Ἄνναν, ὡς καὶ ἐκείνη με ἠγάπα ἤδη με εἰλικρινεῖαν καὶ ζέσιν ἀσυνήθη εἰς τὴν ἡλικίαν της. Ἦτο 13 ἐτῶν καὶ ἡμῆν 15. Πόσον εὐτυχῆς παρήλθεν ὁ καιρὸς τῶν ἀμοιβαίων μας ἐρώτων! Εἶνε περιττὸν νὰ σοι τὸν περιγράψω τὸν ἐνθυμείσαι βεβαίως κάλλιστα σὺ, ὁ μόνος μάρτυς τῆς εὐτυχίας μου ἐκείνης. Ἐζῶμεν σχεδὸν πάντοτε μαζύ τὴν συνώδευα, ὀλίγα βήματα μακρόθεν, εἰς τὸν Σχολεῖον, τὴν ἠκολούθηον εἰς τὸν περιπάτον, ἐκαθήμεν παρ' αὐτῆς εἰς τὸ καφενεῖον, διηρχόμεν ὑπὸ τὰ παράθυρα της, συνωμιλοῦμεν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, ὡς πολλάκις καὶ διὰ τῶν χειλέων. Δὲν ἐνθυμοῦμαι νὰ με συνεχίρησεν ἄλλο ἔργον τόσῳ βαθέως, ὅσον ὁ Ῥωμαῖος καὶ ἡ Ἰουλιέττα τοῦ Σαίξπηρ, ὅπερ τότε ἀνέγγων. Μία σύμπτωσης μάλιστ' ἀμεκατετάραξεν: οὕτω καὶ ὁ ἀτυχῆς Ῥωμαῖος, ὡς ἐγὼ, ἠγάπα καὶ ἐκείνος ἄλλην ὅταν εἶδε τὴν Ἰουλιέτταν καὶ τὴν ἠγάπησεν. Ἄλλ' αὕτη ἡ ἄλλη δὲν τὸν ἠγάπα, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ ἰδική μου ἄλλη δὲν με ἠγάπα: ἄλλως θὰ ἔλεγον ὅτι αἰτία τῶν δυστυχημάτων ἅτινα ἐπηκολούθησαν εἰς ἀμφοτέρους μας ἐν τῷ δευτέρῳ ἔρωτι, ἦν ἡ ἀδίκος ἀπιστία ἐν τῷ πρώτῳ....

«Γέλως; Μήπως διότι παραβάλλω τὰ δυστυχήματά μου πρὸς τὰ δυστυχήματα τοῦ Ῥωμαίου; Ἐ, φίλε μου, ἐὰν δὲν ἦνε ταῦτα βία καὶ ἀμέσως θαμβούνα ὡς ἐκεῖνα, ἐν τούτοις εἶναι ἰσάκις ἰσχυρά. Ἄρα γε — ἵνα σοι φέρω ἐν παράδειγμα ἐκ τῆς Μαθηματικῆς ἐπιστήμης, τὴν ὁποίαν σπουδάζομεν— ἡ ὑπο τοῦ Νευτωνῶς εὐρεσις τοῦ διαφορικοῦ λογιτισμοῦ, ἡ μεγίστη τῶν ἀνακαλύψεων τοῦ δαιμονίου ἀνδρός, ἐπειδὴ στερεοῖται τῆς ἐξωτερικῆς λάμπειας ἦν ἔχουσι ἀμηχανικαί, ἀξιοπρομικαί καὶ φουσι καὶ αὐτοῦ ἀνακαλύψεις, εἶνε ἄρα γε ὀλιγώτερον σπουδαία αὐτῶν; Ἀκουσον καὶ καὶ περὶ τοῦ ἔρωτός μου θὰ κρίνης....

«Μετὰ δύο ἔτη, ἔτη πλήρη ἀρμονίας ὡς πρὸς τὸν ἔρωτα καὶ τὴν εὐτυχίαν, εἶδον ἐξετάσει

καὶ ἀπελυόμεν τοῦ Γυμνασίου μετὰ τρεῖς μῆνας φεβ! θάνεχώρου δι' Ἀθήνας καὶ θάπεχωρίζομην τὸ πρῶτον ἤδη τῆς φιλιότητος μου Ἄννης. Μετὰ τρεῖς μῆνας; Θεέ μου! λοιπὸν τόσον ὀλίγος καιρὸς εὐτυχίας μοι ὑπελείπετο; Ναι, ἀτυχῶς: τοῦλάχιστον — ἐσκέφθη— ἄς μὴ τὸν ἔχονον ἐπὶ ματαίῳ. Διὰ τοῦτο αἰ μετὰ τῆς Ἄννης σχέσεις μου εἶχον ἀναλάβει ἤδη ζωηρότερον χαρακτήρα. Τὴν ἠκολούθηον ἀπροκαλύπτως πανταχοῦ τῇ ὀμίλῳ φανερῶ ἀδιαφορῶν περὶ ὧν με ἤκουον, τέλος με κατέτρυχεν ὁ σφοδρότερος ἔρωσ, ὃν ἐξεδήλου διὰ τῶν κινδυνωδεστέρων μέσων. Ἄλλ' ὡ τῆς παιδικῆς μου ἀπερισκεψίας καὶ σπουδῆς! τὰ πράγματα ἔφθασαν— καὶ ἦτο ἐπόμενον— μέχρι τῶν ὧτων καὶ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν οικείων της. Πρὸς ἐμὲ ἐγένοντο πικρότατα παρατηρήσεις, ἡ Ἄννα περιωρίθη αὐστηρῶς καὶ αἰ σχέσεις μας διεκόπησαν τότε, ὅτε ἔδει νὰ ὄσιν εἰς τὴν μεγαλειτέραν αὐτῶν ἐπίτασιν.

«Ἄθμος καὶ ἀγαπῶν πάντοτε ἀνεχώρησα διὰ τὰς Ἀθήνας. Διήλθον ἐδῶ 8 μῆνας ἀγωνιώδους προσδοκίας καὶ παραφόρου ἔρωτος. Ναι! ὑπελάθναμε μέγα καὶ ἀκαταδάμαστον ἐν τῇ καρδίᾳ μου τὸ πῦρ, τὸ ὅποιον, ἐπειδὴ ἐσιώπων, σὺ καὶ πάντες ἐνεμιζάτε ἀπὸ πολλῶν σθεσθῆν! Τὸ θέρος ἐπέστρεψα. Ἄλλ' εἶθε νὰ μὴ ἐπέστρεφον ποτὲ καὶ νὰ ἔμενον εἰς τὴν γλυκεῖάν μου πλάνην πάντοτε! Ἐύρον τὴν Ἄνναν ψυχρὰν, ψυχροτέραν τοῦ χειμῶνος ὃν διήλθον ἐν Ἀθήναις. Frailty, thy name ist woman! Ἄστασία, τὸνομά σου εἶνε γυνή! ἀνέκραξε τότε ὡς ὁ Hamlet ἐν ὀδύνη! Ἐκρουσα τὴν καρδίαν της: ἄλλ' εἰς μάτην, δὲν με ἦνοιγε καὶ εἰς ἐκάστην κρούσιν ἐνόμιζα ὅτι ἤκουον καὶ ἐγὼ ὡς ὁ Rousseau τὴν ἀπαισταν προσταγῆν «Lascia le donne, estudia la matematica!» Ἄλλ' ἄρα γε δὲν μοι ἦνοιγε τὴν καρδίαν της ἡ Ἄννα, διότι δὲν ἤθελε νὰ με ἀνεῖξη; ἢ διότι δὲν ἀντελήφθη τῆς κρούσεως; Ὡ φεβερὸν διλημμα! ἄλλ' ὑπέκρυπτε μίαν ἐλπίδα ἐν τῇ φεβερότητι του.

«Καὶ διὰ τῆς ἐλπίδος ταύτης ἐξῆτα τὸ θέρος ἐν Ζακύνθῳ. «Τὸν προσεγγὴ χειμῶνα— τὸν μόλις παρελθόντα— διήλθον καὶ πάλιν ἐν Ἀθήναις ἀκόμη διέτρεφα τὴν ἐλπίδα, περὶ ἧς σοὶ εἶπον, ὅτι ἡ Ἄννα ἐξηκολούθει νὰ μ' ἀγαπᾷ, καὶ ὅτι θὰ συγκατετίθετο προθύμως

ἐτε θὰ ἐξήτων τὴν χειρὰ της. Τὸν πρὸς αὐτὴν ἔρωτα ἠσθανόμεν ὑπὲρ ποτε ἰσχυρὸν, ὅτε κεραυνοβόλος εἰδήσις μ' ἐξήγειρε τοῦ ληθάργου, καὶ μοι κατέδειξεν, ὡς ἀπίστιον φῶς, τὸ τρομαρὸν θάραθρον εἰς τὸ χεῖλος τοῦ ὁποίου τυφλὸς ἰστάμην.... Ἡ Ἄννα ἠγάπα ἄλλον καὶ ἀνηγαπάτο!

«Δὲν θέλεις, πιστεύω, σχόλια τὰ γεγονότα ὀμιλοῦσιν ἀφ' αὐτῶν, καὶ δύνασαι νὰ φαντασθῆς τὴν θέσιν εἰς ἣν περιήλθον, τὴν εἰδήσιν ἐκείνην λαβῶν. Μὲ γνωρίζεις, Γρηγόριε μου, καλῶς γνωρίζεις τὸ μόνον μου πρότερον καὶ ἐν ἀπὸ τὰ ἐλαττώματά μου ἐνταυτῶ: Ἀγαπῶ πολὺ. Ἀγαπῶ μετὰ τὸς τῆς ζέσεως καὶ αὐταπαρνήτους, ἀγαπῶ τόσῳ ὑπεράνω παντός ἄλλου προσώπου, πράγματος ἡ αἰσθημάτος τὴν Ἄνναν— καὶ τοιαύτη ἀγάπη δὲν εἶνε ἐκ τοῦ κόσμου τούτου— ὥστε ὅταν εἶδον τὰ ὄνειρά μου καταρρέοντα, ὡς εἰ πύργου ἐκείνου τῶν παιγνιοχάρτων δι' ὧν συνεπαίζομεν ἄλλοι, δὲν ἐσκέφθη ἢ σκέψεις πενήθιμους. Σοὶ εἶπον ὅτι μία ἐλπίς με ἐκράτει εἰς τὴν ζωὴν ἅπαξ ἡ ἐλπίς ἐκείνη ἀπίπτατο, ἅπαξ ὁ μετὰ τῆς ζωῆς δεσμός ἀπέκοπτετο, τὶ μ' ἐκράτει πλέον εἰς αὐτήν;

«Μίαν νύκτα ἀπεφάσινα νὰ κοιμηθῶ διὰ νὰ μὴ ἐξυπνήσω πλέον.... Ἄλλὰ δευτέραι σκέψεις διαδεχθεῖσαι τὰς πρώτας, βιασιότατας ταύτας ἡμερότεραι ἐκείναι, ἐκλόνησαν τὴν ἀπόφασίν μου. Εἶνε ἀληθεῖς τῷ ὄντι εἰ ὠραῖοι τοῦ Ζαμπελίου στίχοι:

Εἶνε ἡ ἐλπίδα μυστήριον κρυμμένο φίλτρο θαυματουργὸν ἄν τιμὸν ἔστω, ποῦ κάθε ἄμμου κλωνί τῶγει γραμμένο κάθε στάλα νεροῦ, κάθε ἔρμω φύλλο. κλπ.

Ναι! εὖρον ἐλπίδα εἰς τὴν καταστροφὴν εἰς τὰ ἐρείπια, ὡς ἄγκυραν, ἤτις μ' ἔσωσε τοῦ ἠθικοῦ ἐκείνου ναυαγίου. Καὶ εἶπον κατ' ἐμαυτὸν. Ἄρα γε ἡ εἰδήσις δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἦνε ψευδής; ἢ καὶ ἂν ἦνε ἀληθής, δὲν ἐνδέχεται ἄρα γε ἡ Ἄννα νὰ παύσῃ ἀπλῶς, μὴ ἔχουσα τι καλλίτερον νὰ πράξῃ, ὡς παίζω καὶ ἐγὼ ἐνίοτε, ἂν καὶ μόνην αὐτὴν ἀγαπῶ, καὶ ἀνταλλάσω βλέμματα καὶ λέξεις με τὴν μίαν καὶ ἐπιστολάς με τὴν ἄλλην; Τίς ἐδύνατο νὰ μ' ἀντικρούσῃ εἰς τὰς παρηγόρους μου σκέψεις; οὐδ' ἐγὼ αὐτός. Διὰ τοῦτο ἐξῆρα, καὶ ἔχων τὴν καρδίαν αἰμάσσουσαν καὶ πλήρη ἐρείπιων, ἐφ'

ῶν ἐπέριπτε φῶς παρήγορον ἐκεῖ εἰς τὸ βάθος ὑποφώσκουσα ἢ μικρὰ αὐτῆ ἐλπίς, ἐπέστρεψα καὶ πάλιν εἰς Ζακύνθον, ἦν ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ μου, εἶχον ἀποφασίσει νὰ μὴ ἐπανιδῶ πλέον.

«Προσηγῆν σου ὀλίγους μῆνας, καθὼς ἠξέσῃρεις. Μικρὸς τῷ ὄντι καιρὸς διὰ μεγάλην μεταβολὴν, καθὼς εἶπες! Ἄλλὰ σοὶ ἐξομολογοῦμαι, ὅτι ἡ ψυχρότης καὶ ἡ ἀδιαφορία τῆς Ἄννης, ἂν καὶ οὐχὶ μείζων τῆς περυσινῆς, μοι ἐνεποίησε τόσῳ οἰκτρὰν ἐντοπισμῶν, τώρα ὅτε ἐμαθον τὰ κατ' αὐτὴν, ὥστε ὑπεισήλθεν εἰς τὰ σήθη μου ὁ ὄφις τῆς ἀπογοητεύσεως καὶ, ἂν θέλῃς, τῆς ζηλοτυπίας. Καὶ ναὶ μὲν ἠλπίζον πάντοτε καὶ ἐλπίζω τελευταίαν τινὰ ἐλπίδα ἀπεγνωσμένην, ἀφ' οὗτο μάλιστα ἐπληροφόρηθη ὅτι ἐκεῖνος ὅστις μοι ὑπεδείχθη ὡς ὁ εὐτυχῆς τῆς Ἄννης ἐραστῆς, δραπέτης τῶν παλαιῶν του ἐρωτικῶν λέκτρων, ἐνυμφεῖθη ἄλλην, ἀλλὰ τί τὰ θέλεις!... αἰ παρειά μου ἐκοιλώθησαν, τὸ χρῶμά μου ἐχάθη, οἱ ὀφθαλμοί μου ἐσθέθησαν, καὶ συνετελέσθη ὀλόκληρος ἡ μεταβολὴ αὐτῆ ἤτις τόσῳ μὲν κατέπληξεν.

«Ἐ, φίλε μου Γρηγόριε! δὲν εἶνε μικρὸν πρᾶγμα νὰ γαπᾷς ἀπὸ δεκαεσσάρων ἐτῶν παιδί τὴν ὠραιότεραν κόρην τοῦ κόσμου ὡς σπανίως ἀγαπῶσι, καὶ νὰ γαπαῖσαι ὡς οὐδεὶς ἠγαπήθη, νὰ στηρίξῃς ἐπὶ τοῦ ἔρωτος τούτου τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ βίου σου πᾶσαν, καὶ κατόπιν... νὰ παντᾷς τὴν ἀπελπιστικώτεραν ψυχρότητα, ἐκεῖ ὅπου ἠλπίζεις τὴν ζωτικώτεραν θέρμην.

«Αὕτη εἶνε, ἀγαπητέ μου, ἡ ἱστορία μου. Φρικώδης τῷ ὄντι ἱστορία!»

V

Τὸν ἤκουσα μέχρι τέλους σιγῶν καὶ ὑπομένων.

— Δύναμαι τώρα νὰ σοὶ ὀμιλήσω; τὸν ἠρώτησα ὅταν ἐσιώπησε.

— Καὶ σοὺ τὸ ἀπηγόρευσα ποτὲ αὐτό;

— Ἐ καλὰ, ἀφοῦ μοὶ τὸ ἐπιτρέπησ, ἀκουσον μου λοιπὸν. Δὲν μοὶ λέγεις, σὲ παρακαλῶ, εἶνε αὐτὸ καὶ μόνον τὸ αἷτιον τῆς θλίψέως σου;

— Ἀλλοίμονον! σοὶ φαίνεται μικρὸν;

— Ὅχι, δὲν λέγω ἄλλ' ἐν πρᾶγμα ἐ-

πεθόμενον να μάθω. Γνωρίζεις άρα γε ή Άννα ότι μετά παρέλευσιν τόσων ετών την άγαπῆς άκόμη μετά τοςούτου σφοδρού και παραφόρου έρωτος, και ότι το παιδικόν σου εκείνο αίσθημα δέν έσβέσθη υπό τών εναντιών περιστάσεων; έμαθε την σταθερότητά σου;

—Δέν είξεύρω.

—Διά να μη είξεύρης, θά πῆ ότι δέν έι φρόντισεν να μάθης; ή γνώσις αύτη εΐνε ή ή εύτυχία σου ή ή δυστυχία σου, διότι θά σέ μάθῃ άν ή έλπίς σου ήνε ύποστή. Άλλ' είπέ μοι, άνθρωπος όστις δέν έφρόντισες να μάθῃ άν ήνε εύτυχής ή δυστυχής, δικαιούται να πελπισθῆ πριν δοκιμάσῃ τα πάντα;

—Έχεις δίκαιον άλλ' εις τόν έρωτα τόν ιδιόν μου συμβαίνει κάτι τι παράδοξον άντι να κρατύνη τās δυνάμεις μου, τās παραλείπει, άντι ναύξάνῃ την άνεργητικότητά μου την μοιεί δέν εΐνε πύρ κινούν την μηχανήν, εΐνε πύρ καταβιβρώσκον τα σπλάγχνα.

—Πολύ ώραία τῷ όντι λογική, με πολύ ώραίας λέξεις. ...Λοιπόν, όταν μās καταλαυθάνωσι τα πάθη σφοδρά και άκάθεκτα, να σταυρόνωμεν τās χείρας και να ποθνήσκωμεν, και όχι να προσπαθώμεν να τα ίκανοποιήσωμεν.

—Άλλ' άφ' ού δέν δύναμαι....

—Άφ' ού δέν δύνασαι να προσπαθήσης.

Ο Γρηγόριος έφάνῃ επ' όλίγον σκεπτικός. Ήτο ῆδη πρό πολλού έσπέρα. Ή σελήνη μās έθώπευε διά τού ήρέμου και μελαγχολικού αύτης φωτός. Ο φίλος μου την προσέβλεψεν επί τινας στιγμάς· είτα δέ, ώσει υπό αϊφνηδίας ιδέας φωτισθείς,

—Ναι, θά προσπαθήσω! άνέρραξε· θά κατορθώσω να μάθῃ ή Άννα τόν έρωτά μου, την σταθερότητά μου, την λατρείαν μου. Καί τίς οΐδεν! ίσως έπανεύρω την εύδαιμονίαν του πρώτου έρωτός της....

Άς εδυνάμην να περιγράψω τού μειδίαμα; όπερ άνέτειλεν επί τών χειλέων του Γρηγορίου, εις τās τελευταίας ταύτας λέξεις!

—Ω μη άμφιβάλλῃς ότι θά σέ άγαπήσῃ, τῷ είπον.

—Πιθανόν να με άγαπήσῃ και τότε θά την νυμφευθῷ άμέσως.... Άλλά,—(και έ-

σταμάτησε)—έν περιφρονησή τόν έρωτά μου, ή άγαπήσῃ άλλον, ή νυμφευθῆ, σέ βεβαιώ έπισήμως την ίεράν ταύτην σιγήμην, και σοι όρκίζομαι εις την φιλίαν μας, ής ούδέν άνωτερον ύπάρχει εν τῷ κόσμῳ, ότι δέν θά επίζήσω τῆς εσχάτης ταύτης συμφορας, και ή σελήνη εκείνη θά φωτίσῃ τούτώμά μου, επιπλέον τών κυμάτων τούτων.

Και έδειξε τόν ούρανόν και την θάλασσαν.

Εστην έκπληκτος. Πρώτην φοράν έβλεπον τόν Γρηγόριον τόσω φοβερόν· ώ, δέν άμφέβαλλον ότι έλεγε την αλήθειαν. Εν τούτοις έθεώρησα καλόν να στενυεύθω—και τι έτερον εδυνάμην;

—Σέ βεβαιώ ότι δέν ήλιπζον τόσω μεγάλη και ύψηλά πράγματα από σέ· τῷ είπον.

—Και διατί; ήρώτησε ζωηρός.

—Διότι είσαι άνθρωπος ζηλώσας δόξαν μικράν.

—Ποίαν;

—Την δόξαν τών κοχλιών. Διά τούτο, φαίνεται, σύρῃς την ράβδον σου κατά γῆς άφ' όπου διέργεις, διά ναφίνῃς, ώς εκείνοι, ίχνη άδόξου διαβάσεως.

Έξηκολουθήσαμεν τόν περίπατόν μας και τόν άπεπερατώσαμεν εν σωπή. Όταν έπρόκειτο να αποχωρισθώμεν—υπό τού ύπνου—ενεθυμήθημεν και πάλιν τού θέμα τῆς προηγούμενης μας συνομιλίας.

—Ίδού και εν ευχάριστον άπροσδόκητον μοι είπεν ο Γρηγόριος.

—Τί;

—Ο φίλος Ήλιακόπουλος, ο τρυφερός ποιητής, εΐνε φαίνεται εξ' εκείνων οΐτινες γνωρίζουσι τόν άτυχή έρωτά μου.

—Και πώς τού είξεύρεις;

—Καλή να, ίδε τι εύρηξα εις την τσέπη μου. Αυτός μου τού έβαλε κρυφά. Ω! και ύπογραφήν να μη είχε, πάλιν δέν θά με ήπάτα ούτε ο χαρακτήρ του ούτε ή εύφύτα του.

Και μοι έδειξε φύλλον κομφόνχρωματιστῷ χάρτεν. Έπί τῆς ά. τών τεσσάρων σελίδων του έφερε: «Μνησίδωρον Δ. Ήλιακοπούλου» και εις την γ'. τού; εξῆς λαμπροτάτους στί-

χους, υπό την επιγραφήν:

ΤΗ ΦΙΛΙΑ ΤΟΥ ΦΙΛΟΥ ΜΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ * * *

Ύγῆς γλυκῷ ξημέρωμα
προβαίνει στη μορφή της·
λές κ' εΐν' βουνό τού στήθός της
και ήλιος ή ψυχή της.

Ύχτα εις τών ματιών της
τού πέλαο βασιλεύει,
και ο έρωσ σου σέ τού κυμά του
σάν ναύτης κινδυνεύει.

Ά εμπόρια τού ξημέρωμα,
τού φῶς που χεί ή μορφή της
στη νύχτα να τού σκόρπαγα,
που έχουν οί όφθαλμοί της,

Ύγῆ να ιδῆ ο έρωσ σου,
που μόνος ταξειδεύει
στη νύχτα τών ματιών της
και τόσω κινδυνεύει!..

(Δ. Ήλιακόπουλος.)

—Η εύῆ την όποιαν μετά τούσης χάριτος εκφράζει ο φίλος ποιητής,—επειπεν ο Γρηγόριος, άφ' ού άνέγνωμεν τούς στίχους του κοινού μας φίλου,—εΐνε ή έλπίς ήτις με κρατεί εις την ζωήν.

Και άπεχωρίσθημεν.

V I

Την τύχην του Γρηγορίου θάγγελωσιν εν καιρῷ αΐ εφημερίδες· άς εύρηθώσιν αΐ άναγνώστρια να ήνε γάμος και όχι κηδεία.

Επέγραψα τού άρθρον μου τούτο αϊνιγμα, και πολλοί ίσως άποροΐσιν επί τούτῳ. Άλλ' άδίκως...

Ζητείται να όρισθῆ ή σχέσης ή συνδέουσα με μετά του Γρηγορίου. Εΐνε άρα γε άπλως και μόνον φίλος μου;

Εν Ζακύνθῳ τῆ 11 Ιουλίου 1885.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Δ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ.

ΕΝ ΜΑΘΗΜΑ

(προτύπου διήγημα)

(συνέχεια)

Δ.

Ίκανῶς όφελήθη ή Φανή εκ τῆς άναγνώσεως τών μυθιστορημάτων και έδοκίμασε να όμοιάσῃ, άν όχι εντελῶς τουλάχιστον εν μέρει, πρὸς τās φανταστικάς ήρωϊδας τούτων. Καί δη τās έμιμήθη ώς πρὸς τόν έρωτα. Πῶσα νεανίεσ όφειλε να έχῃ και τόν έραστήν της. Την προσοχήν της έλκυσε νέος τις όστις συχνά διήρχετο κάτωθεν τῆς οικίας χέριν αύτῆς. Μετ' ού πολὺ από τῆς συνεννόσεως διά τών βλέμμάτων κατάντησαν εις τās όμιλίας και από τās όμιλίας εις συνεντεύξεις.

Ο νέος ούτος άνομάζετο Νικόλαος Λαμπρίδης έλεγε δέ ότι ήτο δῆθεν τελεύσοφοτος τῆς Νομικῆς. Γνωρίζον ότι ο κύρ Γιαννάκης είχε περιουσίαν εσκέφθη ότι τού καλλίτερον πρῶγμα ήτο να γίνῃ θρησκευτῆς τῆς Συγατρῆς του όπως επιτύχῃ να την νυμφευθῆ· τούθ' όπερ ήρξαστο να ποιῆ Μετά τινα καιρόν άφ' ού ήρξαστο αΐ συνεννόσεις και τέλος αΐ συνεντεύξεις ο νέος Λαμπρίδης—όστις, εν παρόδῳ εΐρήσθη, ήτο πτωχότατος και κατῆχεως—ήπάτα την Φανήν λέγων αύτῆ ότι ήτο πλούσιος, ο δέ πτωχῆ του μόνον αύτόν έχων, ήθελε καταστήσῃ μόνον αύτόν κληρονόμον του. Πρὸς τούτοις είχε ζείον εν Άμερικῇ εκατομμυριούχον και φυσικώτατος κληρονόμος του ήτο αύτός. Η Φανή έχουσα εν διαφόροις μυθιστορήμασι άναγνώσῃ ότι οί εξ' Άμερικῆς μυθώδεις ζεοί εΐνε πλουσιώτατοι, τὰ έπίσευσε. Τόν έρωτά της εξομολογήθη και εις την μητέρα της λέγουσα αύτῆ ότι ιουδένά άλλον ήθελε πλέον να ύπανδρευθῆ εκτός του Λαμπρίδου. Η μητέρα της ήτις, ως είπον, είχε δυστυχῶς τὰ αὐτὰ μὲν αὐτὰ και ίσως όλιγώτερα τῆς Φανῆς· εΐπε ῆρε φωτιὰ και έπίσευσε τούς μετρητοίς πάντα όσα ο Λαμπρίδης έλεγε. Ούτω δ' είπεν εις τόν Λαμπρίδην να παρουσιασθῆ εις τόν κύρ Γιαννάκην και να ζητήσῃ την Φανήν, ύποσχόμενη αύτῷ ότι τὰ πάντα ήθελε πράξῃ πρὸς έπιτυχίαν του σκοπού των. Ο νέος ύπεσχέθη ότι ήθελε παρουσιασθῆ προσεχῶς.

Την επάριον τῆς ήμέρας καθ' ήν συνέβη ή όλίγον άνωτέρω άφηγηθείσα σκηνή, και ήτις ήτο ή ώρισμένη διά την εις τόν κύρ Γιαννάκην παρουσίαν του Λαμπρίδου, ή Φανή εκάθητο πλησίον του

παρθύρου ἐν τῷ ἐπιγραφῆ καὶ ἀνεγίνωσκε μυθιστόρημά τι, ὅπερ ἦτο «Ἡ Ὁραία Γαβριέλλα», Πλησίον αὐτῆς ἐκάθητο ἡ μήτηρ τῆς ἀκούουσα τὴν μεγαλοφώνως ἀναγνώσκουσαν κόρην τῆς ἅμα δὲ πλέκουσα περικιμηδὰ τινα. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἄφρινεν ἀναφωνήσασθαι τινὰ συμφώνως πρὸς τὰς διαδραματιζομένας ἐν τῷ μυθιστορηματι τούτῳ πράξεις: οἶον: «Ὁ καυμένος ὁ Ἐλπιδοφόρος, ὁ Παληρομαῖος» κλπ. κλπ.

Μετά τινος σιγῆς ἡ Φανὴ διακόπτει τὴν ἐκτίμησίν της.

—Λοιπὸν, μακά, λέγει, νὰ τοῦ τὸ εἰπῆς καλὲ τοῦ πατέρα διὰ τὸν Νίκο; διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ὁ καυμένος ὕστερον ποῦ θὰ ἔλθῃ.

—Ἐννοια σου ἐγὼ θὰ τοῦ τὰ καταφέρω λαμπρὰ, ἀπαντᾷ ἡ Ἀναστασία. Ἄλλ' ὁ πατέρας σου δὲν ἦλθεν ἀκόμη.

—Ἀχ! ἀνακράζει ἡ Φανὴ, αὐτὸ τὸ μαγαζὶ θὰ μὲ πειθάνῃ. Ὅταν πάγῃ ἐκεῖ δὲν τοῦ κάνει καρδιά νὰ φύγῃ.

—Λοιπὸν ὡς ποῦ νὰ ἔλθῃ διάβασε ἀκριβῶς, λέγει ἡ μήτηρ της, νὰ ἰδοῦμε τί θὰ γίνῃ ὁ Ῥωμαῖος.

Καὶ ἡ Φανὴ ἐπανήρξατο ν' ἀναγινώσκῃ. Μετ' ὀλίγον ἐν αὐτῇ ἡ Ἀναστασία ἀνεκράζει πάλιν, ὡς συνήθως: ὁ καυμένος ὁ Ἐλπιδοφόρος, ἐφάνη εἰς τὴν θύραν ὁ κύριος Γιαννάκης, πάντοτε χαλαίων καὶ μὲ τὸ αἰώνιον ἐπὶ τῶν ὤμων του σάλιον του.

—Πάλαι ἀπ', αὐτὰ τὰ παλαιοβιβλία διαβάσεις; λέγει δυσαρσημένως πρὸς τὴν Φανὴν.

—Ἀχ! δὲν εἰσεύρεις, ὑπελάμβανεν ἡ σύζυγός του τί ἔκαμεν αὐτὸς ὁ Παληρομαῖος; αὐτοῦ τοῦ Ἐλπιδοφόρου.

—Μπρὲ ποῖον Ἀεφρόν μου κοπανᾷς αὐτοῦ; λέγει δυσαρσημένως ὁ κύριος Γιαννάκης. Μὲ μέλει τί κάνει ὁ ἕνας παλιάνθρωπος τ' ἄλλουνοῦ!

—Καυμένε Ἐλπιδοφόρε! λέγει ἡ Φανὴ.

—Τὸ καταλαβαίνετε ποῦ μ' ἐφάγατε μ' αὐτὸν σας τὸν λεγόμενον! λέγει θυμωδῶς ὁ κύριος Γιαννάκης: Ἐγὼ ἐρχομαι κατακουρασμένος, ἔχω καὶ σὰς μὲ τοὺς Ἀεφρόν σας καὶ μὲ τοὺς τριβόλους σας; τί γυρεύει κι' αὐτὸς πάλαι, χρήματα νὰ τοῦ δώσω; Μὴ τὸν πιάσω...

—Ὁ! καυμένε Γιαννάκη, λέγει ἐπιληκτικῶς ἡ σύζυγός του, πάντα γρυνιάζεις, πάντα.

—Καὶ ἔχω δίκαιον νὰ γρυνιάζω.

Καὶ ἐξαγαγὼν τὸ φέσιόν του τὸ ἀπέθηκεν ἐπὶ τινος τραπέζης. ἔθεσε τὴν βάβδον του εἰς τινὰ γωνίαν, ἐξέβαλε τὸ προσοφλὲς σάλιον του καὶ ἐκάθησεν ἐπὶ τινος ἑδρας ἐκπέμπων ἐν Σορυβοδέσκατον οὐφ!

Ἀφ' οὗ ἀνεπαύθη ὀλίγον ἐξέβαλε τὸ παλαιότατον

χαρτοφυλάκιόν του καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐσυρεν ἐπιστολήν. Ἄλλ' ἡ Φανὴ βλέπουσα ὅτι ἠτοιμάζετο πάλιν ν' ἀρχίσῃ τὴν ἐργασίαν του καὶ γνωρίζουσα ὅτι δὲν ἤθελε νὰ τὸν διακόπτωσιν, εἶπε σιγανὰ τῆς μητρὸς της ν' ἀρχίσῃ τὴν ἐφοδὸν πρὶν ἢ ὁ πατήρ της ἀρχίσῃ ν' ἀναγινώσκῃ καὶ ἐξῆλθεν. Ἄλλ' ἦτο κρυφῆ ἡ ἐξοδὸς τῆς διότι ἐση καὶ ἔκρυψε κρυφίως ὅπισθεν τῆς ἠμικλεισμένης θύρας διὰ νὰ ἴδῃ τὸ ἀποτέλεσμα. Ἡ μήτηρ της ἀφ' οὗ εὐτρέπισεν ὀλίγον τὸ πρόσωπόν της ἤρξατο νὰ λέγῃ πρὸς τὸν κύριον Γιαννάκην:

—Δὲν μοῦ λές, Γιαννάκη, μοῦ φαίνεται ὅτι καρὸς εἶνε νὰ παντρεύωμε τὴν Φανὴν. Ἔως τώρα πολλοὶ παρουσιάσθησαν ἀλλὰ βλέπεις ὅτι κἀνένας ἀπ' αὐτοῦ; δὲν τῆς ἤρεσε.

—Κουτὴ ποῦ εἶνε! ἀπάντησεν ὁ κύριος Γιαννάκης. Αὐτοὶ ἦσαν οἱ καλλίτεροι. Ἄλλ' ἄς εἶνε! Γι' αὐτὴν δὲ τὴν ὑπόθεσιν ποῦ λές ἴσα ἴσα σήμερον εἶχα σκοπὸν νὰ σοῦ μιλήσω...

—Τὸ λοιπὸν;...

—Μπρὲ, γυναῖκα, εἶπεν ὁ κύριος Γιαννάκης μετ' εὐχαριστημένου ὕψους, τότες ποῦ ἤρα θ' ἀρέσῃ τῆς Φανῆς. Εἶνε νέος καθὼς πρέπει, μὲ χρήματα καὶ ὁ ὅποιος χθὲς μοῦ ζήτησε τὴν Φανὴν. Προίκω, λέγει, δὲν θέλεις, αὐτὸς μόνον τὴν Φανὴν θέλει νὰ πάρῃ, ὁ χρυσὸς νέος! Καὶ τίποτε νὰ μὴ τοῦ δώσω, πάλαι εὐχαριστημένος εἶνε! ὁ καυμένος!

—Παντοῦ ἡ φιλαργυρία σου, καυμένε! ἀπάντησεν ἡ Ἀναστασία ἐπιληκτικῶς.

—Θεὸς φυλάξοι! νᾶχω ἐδῶ φιλαργυρία! ἀλλὰ σοῦ λέγω γὰρ τὴν καλοσύνην αὐτοῦ τοῦ νέου, κι' ἐγὼ φιλάργυρος δὲν εἶμαι. Ἐγὼ ἀπεκρίθηκα ὅτι ἂν ἡ Φανὴ τὸν θέλῃ (ἐντόνωσ) καὶ ἐνοεῖται πῶς θὰ τὸν θελήσῃ πλέον διότι δὲν ὑποχωρῶ καὶ εἰς αὐτὸν ὅπως καὶ εἰς τοὺς ἄλλους...

—Ἀλλὰ τέλος πάντων ποῖός εἶν' αὐτὸς ὁ νέος γαμπρός; ἐρώτησε ἡ Ἀναστασία.

—Ὁ Ἀντώνης Κερᾶς...

—Τί! πῶς!! ἀνακράζει ἡ σύζυγός του, τὸν Ἀντώνη Κερᾶ!! τὸν μπακάλη! Καλ' ἐτρελλάθης, Γιαννάκη καὶ λές τέτοια πράγματα; ἂν τῷδερα ὅτι εἶσαι τρελλὸς θὰ σ' ἐπήγαινα ἔς τὴν Τήνον...

—Σῶπα, σῶπα, γλωσσῶ καὶ μὴν ἀνάφης! Καὶ πῶς, κυρὰ μου, δὲν σ' ἀρέσει ὁ Κερᾶς; τί τάχα πῶς εἶναι μπακάλης; Καὶ ἐγὼ τί εἶμαι τάχατες;

—Ἄλλο σὺ τότε κι' ἄλλο τώρα, λέγει ἡ σύζυγός του.

—Τί μήπως ἄλλαξαν τόσο τὰ πράγματα; Μπρὲ γυναῖκα, δὲν βλέπεις τὸν Μεσσηδημητρὸν τὸν μπακάλη ποῦνε τώρα μέγας καὶ πολλὸς ἐφορός; Μπρὲ, γυναῖκα, δὲν ἔξερεις ποῦ τώρα φθάνει μόνον νὰ θελήσῃς

καὶ λές τοῦ βουλευτοῦ σου καὶ ἀπὸ μπακάλης γίνεσαι ἀμέσως ὅτι θέλεις καί... καί... δόξα σοι ὁ Θεὸς, ἔχομε καὶ μετὰ τὰ μέσα...

—Ὀὐ! οὐ! ἀνεκράζει ἡ Ἀναστασία. Ζῆσε μαυρὲ μου νὰ φᾶς τριφύλι καὶ τὸ Μαγιάριλο νὰ φᾶς σαφύλι. Καλ' ἐντελῶς ἐτρελλάθηκε; (ὕπερηφάνως δὲ) Γιὰ νὰ σοῦ πῶ, κύριε, τὸ κορίτσι μου ἐγὼ δὲν τὸ δίνω σὲ μπακάλη! Ἀκούς ἐκεῖ, μπακάλη! χάλιχά!

—Καθὼς βλέπω, εἶπεν ὁ κύριος Γιαννάκης ὡς οἰκτερῶν αὐτὴν, ὅτι μὲ τὰ μυαλά ποῦ πηγαίνετε κακὰ θὰ ξεμπερδέψετε. Καὶ τί νομίζεις; εὐγενεστᾶτη κυρία Λουράκου, πῶς τὴν Φανὴν θὰ τὴν ζηλέψῃ κἀνένας πρίγκιπας γιὰ νὰ τὴν πάρῃ;

—Δὲν λέγω ὅτι θὰ τὴν πάρῃ κἀνένας πρίγκιπας, ἀλλὰ πρέπει νὰ τῆς δώσωμε ἕνα νέον καθὼς πρέπει νὰ τῆς ἀρμόζῃ τοῦλάχιστον, ὅχι μπακάλην.

Καὶ τὴν λέξιν μ π α κ α λ η ἡ κυρία Λουράκου τὴν ἐνόησε μετὰ περιφρονησεως.

—Καὶ τίς ἀπεκρίνατο ὁ κύριος Γιαννάκης, ὁ Κερᾶς δὲν τῆς ἀρμόζει; ἕνας νέος καθὼς πρέπει, μὲ τὸ ἔχειν του, ποῦ κυττάζει τὴν δουλειὰ του καὶ κυττάει ν' αὐξήσῃ τὸ χρηματικὸν του καὶ λές ὅτι δὲν πρέπει νὰ τὸν πάρῃ ἡ Φανὴ. Μ' ὄλαις τῆς τρελλῆς ποῦ ἔκανες ἔως τώρα σ' ἐνόμιζα ὅμως ἴλιγο γνωστὴ, ἀλλὰ τώρα...

—Γιὰ νὰ σοῦ πῶ, κύριε Γιάννη, λέγει ἡ σύζυγός του ἀνορθοῦσα ὑπερηφάνως τὴν κεφαλὴν, νὰ ἔξερῃς νὰ μιλήσῃς. Τὴν κόρην μου σοῦ λέω χίλιαις φοραῖς ὅτι δὲν τὴν ἔχω γιὰ τὸν Κερᾶ καὶ βγάλτο ἀπὸ τὸ νοῦ σου.

—Καὶ μήπως ἐξουσιάζεις μόνον σὺ τὴν Φανὴν; Κατὰ τὸν νόμον ἡ πατρικὴ ἐξουσία...

—Τί πασρικὴ καὶ ξεπασρικὴ ἐξουσία!... λέγει περιφρονητικῶς ἡ Ἀναστασία. Ποῦ χάνεσαι, καυμένε Γιαννάκη! Ἡ Φανὴ εἶνε τὸ σπλάγγνον μου, τὸ φῶς μου, τό...

—Ὀὐ! οὐ! λέγει ὁ κύριος Γιαννάκης, μ' ἐσχότισες. Ἡ Φανὴ, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ὀμιλήσω ἐγὼ γιὰ τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν, δὲν θ' ἀρνηθῆ τώρα, ἀλλὰ θὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν θέλησιν τοῦ πατρὸς της...

—Ἡ Φανὴ δὲν θὰ πάρῃ ἄλλον παρὰ ἐκεῖνον ποῦ τῆς ἤρα ἐγὼ.

—Ἄ! τέλος πάντων ἐφθάσαμεν καὶ εἰς αὐτὸ εἶπε καθ' ἑαυτὴν ἡ ἀτακούσασα εἰς τὴν θύραν Φανὴ.

—Τί! πῶς! τί ἀκούω; ἀπάντησεν ἐκπληκτικῶς ὁ κύριος Γιαννάκης. Ἡῦρες γαμπρὸ σὺ μόνη σου; γι' αὐτὸ λοιπὸν ἦταν ὁ καυγᾶς;

—Μάλιστα, κύριε μου, τί δὲν μὲ νομίζεις ἄξιον γι' αὐτὸ; ἀπαντᾷ ὑπερηφάνως ἡ Ἀναστασία καὶ γαμπρὸν μέγιστα καθὼς πρέπει, ὑπάλληλον τῆς Τραπεζῆς, νέον τοῦ συρμοῦ καὶ ὁ ὅποιος, σ' αὐτὸ

πρέπει νὰ τεντώσῃς τ' αὐτιά σου, ἐκτὸς ποῦ ἔχει πατέρα πολὺ πλούσιον ἔχει κι' ὄλας ἕνα ἔσιον ἔς τὴν Ἀμερικὴν, ὁ ὅποιος ἔχει περισσότερα (τονίζουσα τὰς λέξεις) ἀπὸ τρία ἑκατομμύρια καὶ εἶν' ὁ μόνος κληρονόμος σου. Τὸν βροῖκα λοιπὸν καὶ ἡ Φανὴ θὰ πάρῃ αὐτὸν καὶ ὅχι τὸν μπακάλη σου.

—Κόβει, κόβει ἡ γλώσσά σου ἂν ἤῤες τέτοιον γαμπρὸ βγάνω, μὲ τὴν πίστι μου, τὸ φέσι μου καὶ σὲ χαϊρετῶ ὡς τὴ γῆ. Ἀλλὰ δὲν μοῦ λές πῶς τὸν λένε τὸν γαμπρὸ σου;

—Νικόλκων Ἀχαμπριδῆν, ἀπάντησεν ἡ Φανὴ μεγαλοπρεπῶς.

—Ἐύρεις, γυναῖκα. τί λέγει μὲ παρομοίαν, λέγει μειδιῶν ὁ κύριος Γιαννάκης, ἀκούσε τὴν: αἰδοῦ ἀκούς πολλὰ κερᾶσια βῆτα καὶ μικρὰ καλάθι καὶ ἡ παρομοίαις—εἶνε ὄλαις σωταῖς γιὰτὶ ὁ λαὸς ποῦ τῆς λέει θὰ πῆ ὅτι τῆς ἔξερει ἀπὸ τὴν πείρα. Ἔτσι, τὸ λοιπὸν, καὶ μὲ τὸ γαμπρὸ ποῦ βροῖκες μοῦ φαίνεται ὅτι πῶς τὸ ἴδιον ἔπρεπε νὰ κἀνῃς; ἄν πολλὰ ἑκατομμύρια ἀκούω κι' ἐδῶ ποῦ ἀκούς πολλὰ πρέπει νάχῃς ὑπ' ὄψει σου ὅτι ἡ ὀλίγα παραδάκια θάχῃ ἡ διόλου. Καὶ εἴπειτα ἂν εἶχε ποῦ λές ἑκατομμύρια θὰ κυττούσε τὴν κόρην της γιὰ νὰ πάρῃ ἡ θάπαινε κάμμία ἀπ' αὐταῖς τῆς πλοῦσαις; τί ἔγλεψε τῆς Φανῆς;...

—Τί τῆς ζήτησες; ἀπάντησεν ὡς ὠργισμένη ἡ σύζυγός του τὴν ἠγάπησες, νὰ! ἔχει ἔρω ν τ α σ' αὐτὴν, κατὰ ποῦ λέγει ἡ Φανὴ.

—Μπρὲ ποῦ ἔρωτα καὶ ἔρωτα! ἀπάντησε μὲ χειρονομίαν δυσπιστίας ὁ κύριος Γιαννάκης τὸ πιστεύεις σὺ αὐτό; κι' ἐδῶ βλέπω πῶς σὲ πιάνω νὰ κουβεντιάζῃς κουτά! καὶ ἔτσι ποῦ λές, ἂν νὰ μοῦ μιλήσῃ ὅτι ὁ κληρονόμος σου αὐτὸς ποῦ βροῖκες γιὰ γαμπρὸν (πραγουδῆς ἐκκλησιαστικῶς) σὲ πολεῖ γιὰ π ρ ἄ σ ι ο ν χ α β ι ἄ ρ ι:...

—Ἐμένα νὰ γελᾶσῃ!... ἀπάντησεν ἡ Ἀναστασία ἀγερῶχος, ἐμένα! ἐτρελλάθης φαίνεται καὶ τὸ νομίζεις δυνατό αὐτὸ ἐμένα κἀνεῖς δὲν μ' ἐγέλασεν ἔως τώρα οὔτε θὰ μὲ γελᾶσῃ ποτὲ! εἶμαι βῆτα τοῦ διαόλου.

—Σὲ βλέπω, σὲ βλέπω! ἀπάντησεν ὁ κύριος Γιαννάκης θρωδῶν αὐτὴν εἰρωνικῶς.

—Κακομοίρη! κακομοίρη! ἐπανέλαβεν ἡ Ἀναστασία ἀπειλιτικῶς. Καὶ πῶς σοῦ φαίνεται ὁ γαμπρὸς μου;

—Κἀνένας ἀπ' αὐτοῦ; τοὺς ἀπένταρους τυχοδιώκτας οἱ ὅποιοι μᾶς ἐπλημμύρισαν τώρα τὴν Ἀθήναν, ἀπάντησεν ὁ κύριος Γιαννάκης.

Τὴν σιγὴν ταύτην ἡ Φανὴ ἐθώρησε πρέπον νὰ ἐισέλθῃ καὶ ν' ἀναμνηθῆ ἐπίσης εἰς τὴν συζυγικὴν συζήτησιν πρὸς καλλιτέραν διεξαγωγὴν τῆς υποθέσεως ταύτης.

—Α! μπαμπά! εἶπεν εἰσερχομένη, εἶνε δυνατὸν νὰ τὸν νομίζῃς τυχοδιώκτην! τυχοδιώκτης ὁ Λαμπριδῆς!

—Τί! τί! ἀπήντησεν ὀργισμένος ὁ κύρ Γιαννάκης. Κρυφ' ἀκούς σὺ καὶ ἔργεσαι νὰ τὸν ὑπερσπίσης;

—Μὰ ὄχι, μπαμπά μου, ἀπήντησεν ἐπιπληκτικῶς καὶ μεθ' ὑποκρισίας ἡ Φανὴ, μήπως νομίζεις ὅτι κρυφ' ἀκούς; ἐν ᾧ ἠρόχημν ἦκουσα τὰ τελευταῖα λόγια σου καὶ ἐνόησα ὅτι περὶ αὐτοῦ ὀμιλήσατε.

—Ὅ,τι καὶ ἂν εἶνε, ἀπήντησεν ἀποφασιστικῶς ὁ κύρ Γιαννάκης, σὺ τὸν Κερᾶ θὰ πάρῃς καὶ νὰ μὴ τὰ παυλογοῦμε.

Ἡ Φανὴ ἐθεώρησε καλὸν ὅτι ἐνταῦθα ἔπρεπεν ἡ συζήτησις νὰ γίνῃ δραματικώτερα ἐπὶ τὸ μυθι-
σορηματικώτερον καὶ νὰ γονυπετήσῃ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς τῆς, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἔπραξεν. Ἐγονυπέτησεν ἔμπροσθεν τοῦ κύρ Γιαννάκη, μὲ συννωμέναις τὰς χεῖρας καὶ μὲ ἱκετευτικὸν τὸ βλέμμα, ἐν ᾧ ἡ μήτηρ τῆς ἐμειδία, καὶ εἶπε:

—Πατέρα μου, μπαμπάκα μου, μὴ μὲ κάρνυτε δυστυχῆ, σὰς παρακαλῶ γονατικῆ! ἀγαπήτέ μου μπαμπά δόσε μου ὡς σύζυγον αὐτὸν τὸν ὁποῖον ἐπιθυμῶ ἡ καρδιά μου καὶ μὴ μὲ θυσιάσητε εἰς τὸ συμφέρον, εἰς τὰ χρήματα...

—Μὰ αὐτὸ κατάντησε πλεὺν κοιμωδιᾶ, ἀπεκρίνατο ὁ κύρ Γιαννάκης μετὰ θυμοῦ. Ἀκούς ἐκεῖ νὰ γονατικῆ καὶ νὰ λῆῃ τέτοια λόγια. Μπρὲ σὰς ἐξεμυλλισθήκατε ἐντελῶς. Ἰπίσω μου Σατανᾶ! Νὰ μὰς ἐβλεπε καὶ κἀνεῖς θὰ ἔξεκαρδιζότανε εἰς τὰ γέλοια ἂν καὶ τώρα γελῶν μ' αὐταῖς τῆς σάχλαις 'ποῦ κἀμνεται. Κυρὰ μου, προσέθηκεν ἀποτεινόμενος πρὸς τὴν Ἀναστασίαν. αὐτὸ 'ποῦ εἶπα θὰ γίνῃ πλέον. Τὸ εἶπα καὶ τὸν λόγον μου δὲν τὸν παίρνω ἴπισω καὶ ἄς σκάσης καὶ ἄς πλαντάξῃς. Καὶ σὺ, ξεμυλλισμένη, κἀθεσαι καὶ κἀνεῖς αὐταῖς τῆς κοιμωδιᾶς καὶ νομίζεις πῶς θὰ μὲ βάλῃς 'ς τὰ δίχτυα σου. Μακρυὰ 'ποῦ ἴνυκτωσε! Μὰ τὸ καταλαβαίνετε πῶς θὰ μὲ κἀνετε νά!... νά!... νά!...

—Πατέρα μου, ἀπετόλμησε νὰ εἶπῃ ἡ Φανὴ, ἦτις, ὅταν ἤρξατο νὰ ὀμιλῇ ὁ πατὴρ τῆς, ἠγέρθη.

—Σιώπησε! ἐβρυχήθη ὁ κύρ Γιαννάκης ὀργισμένος: θὰ κἀμῃς αὐτὸ 'ποῦ σὲ λέγω καὶ αὐτὰ τὰ γέλοια νὰ παύσουν. Σοῦ ἤρα ἕναν ἄνδρα καλὸν καὶ τίμιον, δὲν σκάνει κεφάλι ἀπὸ τὴν δουλειὰ του, τὸν Κερᾶ...

—Σὰς; εὐχαριστῶ πολὺ, πατέρα μου, ἀπεκρίνατο μὲ ὑποκριτικὸν ὕφος ἡ Φανὴ, διότι φροντίζετε περὶ τῆς ἀποκαταστάσεώς μου, ἀλλὰ...

—Τί, ἔχουμε καὶ κἀνέναν ἄλλαν;...

—Ἐχουμε καὶ παραέχουμε, διακόπτει αἴφνης ἡ σύζυγός του μὲχρι τοῦδε κρατοῦσα σιωπῆν, διότι

ὁ Κερᾶς εἶν' ἕνας χυδαῖος ἄνθρωπος. Ἀλλὰ τέλος πάντων δὲν θὰ τὸν πάρῃ διάβολε, ὄχι, ἀλλὰ μόνον θὰ πάρῃ τὸν Λαμπριδῆ.

—Ναί, μπαμπά μου, εἶπεν ἱκετευτικῶς καὶ ὑπακριτικῶς ἡ Φανὴ, σὰς παρακαλῶ μὴ ἀρνηθῆς; ὁ Λαμπριδῆς εἶν' αὐτὸς 'ποῦ μοῦ ἀρμύζει, καὶ αὐτὸν ἐπιθυμῶ κι' ἐγώ...

—Θεέ μου! Θεέ μου! ἀνέκραξεν ὁ κύρ Γιαννάκης ἐγειρόμενος καὶ ὑψῶν τὰς χεῖρας, καλ' ἐντελῶς ἀποσυρλαθῆκατε. Μπρὲ γυναῖκα ἐπαναστάσει; θὰ μοῦ κἀνης σπῖτι μου; Μπρὲ δὲν καταλαβαίνετε πῶς θὰ γίνωμε γέλοιο 'ς τὸν κόσμον!...

Καὶ ἐβάδιζε ταχέως εἰς τὸ δωμάτιον. Σρεφέ-
μενος αἴφνης πρὸς τὴν Φανὴν.

—Γιὰ ἄκουσε, τῆ λέγει, ἐγὼ τῆς μητέρας σου καὶ τὰ δικά σου λόγια δὲν τὰ λογαριάζω γιὰ τίποτε. Σὺ θὰ πάρῃς ἐκεῖνον 'ποῦ σοῦ βρῆκα τὸν Κερᾶ, τελείωσε. εἶπα καὶ ἔγνετο.

Ἐνταῦθα ἡ Φανὴ εἶδεν ὅτι οὐδὲν ἄλλο τῆ ἔμεινε παρὰ νὰ λειποθυμήσῃ δῆθεν, γνωρίζουσα ἐκ τῶν μυθισορημάτων ὅποσιν ἐπίδρασι ἐχεῖ τοῦτο

—Α! α! 'πεθάνω, α! α! ψελλίζει καὶ πίπτει λειπόμενος ἐπὶ τινος ἔδρας.

Ἰδούσα τοῦτο ἡ μήτηρ τῆς ἐνόησε τὸ σχέδιόν τῆς καὶ ἔτρεξε πρὸς αὐτὴν ὡς ἕνα τῆ παράσχῃ βραβεῖας.

—Νάτα μας, ἀνακράζει μετὰ πείσματος ὁ κύρ Γιαννάκης, ἔχουμε καὶ λειποθυμίας. Τρέχα γύρευε τώρα! τὰ βάσανα μου εἶνε πολυδιήγητα.

—Καλὲ σὺ βέβαια θάχῃς κακοῦργα ψυχῆ. ἔκραξεν ἡ σύζυγός του ἐν ᾧ περιποιοῦτο τὴν Φανὴν. σὺ θὰ σκοτώσης τὸ κορίτσι μου, τὸ σπλάγγνόν μου (εἶλεγε πάντοτε τὸ σ π λ ἄ γ γ χ ὄ ν μου μετὰ μεγαλοπρεπειᾶς). Καταλαμβάνεις πῶς θὰ 'πεθάνῃς κι' ἐμεὶ γιὰπὶ καὶ ἐγὼ δὲν εἶμαι καλὰ, ἄχ; ζαλιζομαι δὲν 'μπρ...

Καὶ ἔπεσε δῆθεν λειπόμενος ἐν ᾧ ὁ κύρ Γιαννάκης ἔμεινε κελχνῶς ἔμπροσθεν τοιούτων τερατογῶν.

—Νάτα μας, εἶπε τέλος ὁ κύρ Γιαννάκης καὶ ἡ δύο 'σάν τουλούμια 'πέσανε γιὰ ἕνανε 'ποῦ μοῦ ἔσφύτρωσε 'ς τὴ μέση 'σάν κολοκῆθι νὰ γίνωται 'ς τὸ σπῖτι μου ἐπαναστάσει. Ἀχ καὶ νὰ τὸν εἶχα τώρα 'ς τὰ χεῖρα μου.

Καὶ σρεφόμενος παρατηρεῖ ἀμφοτέρως.

—Αὐταῖς ἐξἠκολούθησεν νὰ εἶνε λειποθυμούμεναις, προσέθηκε: Μαρουσῶ, ἔ Μαρουσῶ! ἔκραξε. δὲν ἀκούς, φέας ξυδι, λάδι, ξυδιλάδο, λαδόξυδο, φέρε ὅ,τι διάβολο θέλεις τέλος πάντων.

Μετ, ὀλίγον προσέχεται ἡ ὑπερήτρια τοῦ Μαρουσῶ κρατοῦσα ποτήριον ὕδατος καὶ ὀλίγον ὄξος καὶ

ἀποκρινομένη ἔξωθεν:

—Ὅριγε ἀφέντη ἔρχομαι.

Μετὰ πολλὰ κατορθῶθη νὰ συνέλθωσιν ἡ τε Ἀναστασία καὶ Φανὴ ἐκ τῆς ψευδοῦς λειποθυμίας τῶν ὑποσηριζόμενης δὲ ὑπὸ τῆς Μαρουσῶς καὶ ἐξῆλθον. Ὅτε ἔμελλε νὰ ἐξέλθωσιν, ἡ Ἀναστασία ἐσφάφη πρὸς τὸν κύρ Γιαννάκη καὶ τὸν κατε-
κεραύνωσε δραματικῶς τῷ τροπῶ δια τῶν ἐξῆς λόγων:

—Κύριε Λουράκο, ἐὰν ἡ Κανὴ δὲν πάρῃ τὸν Λαμπριδῆ, γυναῖκα καὶ κόρη δὲν θάχῃς πλέον, Σκέψου το καλὰ, κακοῦργε.

Καὶ ἐξῆλθε μεγαλοπρεπῶς,

(ἔπειτα τὸ τέλος)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α, ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΕΡΓΟΝ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΑΡΤΕΛΑΟΥ *

Τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ γνωστοῦ φιλο-
πάτριδος Μαρτελάου, Ζακυνθίου, εὐ-
ρεθὲν κατ' αὐτὰς ἐν τοῖς οἰκογε-
νειακῆς ἐγγράφοις τοῦ εὐπαιδευτοῦ κυρί-
ου Γ. Δ. Μάνεση, πραγματεύεται περὶ τινος
ἐλληνικῆς ἐπιγραφῆς. Εἶν' εἰς δωρικὴν διά-
λεκτον, ὑπὸ ἀγνωστοῦ ποιητοῦ ποιηθεῖ-
σα, ἵνα τεθῆ ὑπὸ προτομῆν τοῦ Ὀμή-
ρου. Ἰδὼν ὁ Μαρτελάος τὰς καλλονὰς τῆς
ἐπιγραφῆς, οὐχὶ μόνον μετέφρασεν αὐτὴν
ἰταλίσαι, ἀλλὰ ἐπλούτισε μετὰ προομίου,
μετρίων παρατηρήσεων καὶ σχολίων.

Τὸ χειρόγραφον, εἰς μέγα σχῆμα, δὲν εἶνε
γεγραμμένον διὰ τῆς χειρὸς τοῦ ἰδίου συγ-
γραφέως, ἀλλ' ἀντίγραφον. Εἰς τὴν πρῶ-
την σελίδα ἀναγινώσκονται τὰ ἐξῆς. «Tra-
duzione fatta dal Sig. Antonio ab. Mar-
telao Zacintio, uomo di sommo merito
e di grande esperienza nella lingua
Greca, in una iscrizione stampata in
un foglio di Carta grande avanti la
statua di Omero, trovato tale foglio nel-

* Περὶ τῶν ἄλλων ἔργων τοῦ Μαρτελάου πρὸς Σ. Δε-Βιάζην ἢ Λύζα Ἀνδρέου Κάλου καὶ ἀνεκδότος ὕμνος Ἀντωνίου Μαρτελάου καὶ Ἐστία» φυλλ. 453.

la Biblioteca de qm Sig. dottor Avuri, personaggio Illustre per i suoi talenti, dalla nobile dama di lui figlia Signora Marietta consorte del Nobile Signore Basilio Conte Macri—Li 4 Gennaio 1813, in Zante.» Εἰς τὴν δευτέραν σελίδα εἶνε τὸ προοίμιον, εἰς δὲ ὁ Μαρτελάος τῷ ἀναγνώστῃ λέγει, σὺν ἄλλοις: «Per mio parere è degno di sommo rispetto il Poeta che compose questa epigrafe. Il suo carattere è di vero Epigrafico: in essa nulla di superfluo si scuopre, e di nulla mancante; laconica, leggiadra, sublime: pare di esser parto di natura, e non di arte. Essa per altro è piena di errori per parte forse dello scarpello o della stampa che a prima vista mi sparsero nella mente una sì densa nuvola di confusione che mi oscurò ogni lume. Applicata poscia quell' attenzione necessaria allo sviluppo, mi pare, di aver superato l' oscurità, ed oso di suggerire questa mia analesi per suo rifugio alla virtuosissima signora Contessa Marietta Avuri Macri, ch' essa incontrando nella Biblioteca del suo padre Sig. Dottore Avuri mi promesse di tradurla.....»

Ἀκολούθως ἔπειτα ἡ ἐπιγραφὴ ἀντι-
γραφείσα ἀπαραλάττω ὡς εὐρέθη, μὲ τὰς
λέξεις ὅλας ἠνωμένας, κατὰ τὸ ἀρχαῖον
σύστημα:

ΟΜΗΡΟΣ

ΗΡΩΝΚΑΡΥΚΑΑΡΕΤΑΣΜΑΚΑΡΩΝΙΕΠΡΟΦΗΤΑΝ
ΕΛΛΑΝΩΝΔΟΣΗΣΔΕΥΤΕΡΟΝΑΕΛΙΟΝ
ΜΟΤΣΕΩΝΦΗΓΓΟΣΟΜΗΡΟΝΑΤΗΡΑΤΟΝΣΤΟΜΑΚΟ

[ΣΜΟΥ
ΠΑΝΤΟΣΟΡΑΣΙΟΥΤΟΝΑΙΔΑΛΟΝΑΡΧΕΤΥΠΩΝ

ΟΥΧΕΘΟΣΕΣΤΙΝΕΜΟΙΦΡΑΙΦΙΝΕΝΟΣΟΝΔΟΝΟΜΑ
[ΥΤΟ

ΝΥΝΑΝΕΚΑΙΑΙΑΝΟΓΗΠΑΝΤΑΣΦΩΣΕΡΕΩΙ
ΠΑΙΡΙΣΜΟΙΧΘΩΝΗΑΣΑΤΑΔΟΥΝΜΑΦΑΣΙΝΟΜΗΡΩΝ
ΕΣΤΙΑΕΜΟΥΣΑΩΝΟΥΚΕΜΟΝΟΤΑΕΝΕΠΟΣ

ΕΙΜΕΝΘΗΤΟΣΕΦΥΣΠΩΣΘΑΝΑΤΟΝΕΣΕΠΟΗΙΣΑΝ
Μ ΨΑΙΚΑΙΜΟΙΡΩΝΝΗΜΑΑΝΕΚΑΙΩΣΑΝΑΝΑΕ
ΕΙΔΗΣΘΑΑΘΑΝΑΤΟΝΕΣΕΠΟΗΙΣΑΡΙΘΜΟΥ

ΟΥΜΑΣΕΤΑΥΤΕΧΡΗΝ'ΕΜΝΕΠΟΗΗΤΑΦΡΟΝΕΙΝ
ΑΛΑΕΙΝΩΝΤΑΑΗΘΕΣΕΠΕΙΤΟΣΑΦΕΣΑΙΔΟΕΤΕΕΙ
ΑΝΘΡΩΠΩΝΦΑΣΙΝΘΕΙΣΕΟΜΗΡΕΠΕΛΕΙΝ [ΣΙΝ

Τούτου έπεται ή μεταγραφή του Μαρτε-
ούσα ως εξής:

ΟΜΗΡΟΣ

Ἡρώων Κάρυκα Ἀρετῆς Μακάρων ἱε Προφήταν
Ἑλλάνων Δόξης δεύτερον Ἀέλιον
Μουσῶν Φέγγος, Ὅμηρον, ἀτήρατον στόμα Κόσμου
Παντός ἕρξ; Οὐ τὸν δαίδαλον Ἀργέτυπον
Οὐκ ἔθος ἐστὶν ἐμοίφραξεν Γίνος, οὐδ' ὄνομ' αὐτὸ
Νῦν δ' ἔνεκ' ἰδίᾳ οὐ πάντα σοφῶς ἐρέω
Ἡερί μοι γῶν πᾶσα τὸδ' οὐνομά φασιν Ὅμηρον
Ἔστι δὲ Μουσῶν οὐκ ἔμην οὐδὲν ἔπος.
Εἰ μὲν ὄνητος ἔπος, πῶς σ' ἀθάνατον παίσαν
Μοῦσαι, καὶ Μοιρῶν νῆμ' ἀνέκλωσαν ἄν ἄρ;
Εἰδ' ἤσθ' ἀθάνατος, πῶς ἐν θνητοῖς σ' ἀριμοῦσαι;
Οὐ μὰ σε ταῦτ' ἐγρεῖν, σεμνέ. Πῆχτά φρονεῖν
Ἄλλ' εἶν' ὦν τὸ ἀληθές ἐπει τὸ σαφές διλογῆσαι
Ἀνθρώπων φασιν οὕτις σ' Ὅμηρος πέλειν.

Ἴδου καὶ ἡ μετάφρασις:

OMERO

Delle Virtù il Banditor d' Eroi,
Il profeta degl' Iddj, il sol secondo
De' Gloriosi Greci, luce di Muse.
Sonora bocca del Mondo intero
Omero vedi? Ei non è che immago.
Stirpe e Nome il dir nonè mio costume
Ed or perche in chiaro non dico tutto
La terra d' intorno mi noma Omero;
Ma delle Muse è il Canto e nulla è mio.
Se mortale nascesti, come ti fero
Immortal le Muse, e il fil le Parche
Tornano a filarti? E immortal se fosti
Come fra gente mortal vai mischiato?
Così non pensi Venerabil Poeta:
Il Verso seguente u' il vero esiste
A chiare note dirà i preghi tuoi
Si dice di te, sei Uom, divino Omero.

Μετά την μετάφρασιν έπονται άλλια πέν-
τε σελίδες, περιέχουσai τὰ σχόλια προη-
γείται δ' ή εξής περί του επιγράμματος πα-
ρατήρησις του λογίου μεταφραστου.

«Pare che Omero alle lodi contenute nei pri-
mi quattro Versi, si scuote vedendo non esser-
gli posto un Carattere apposito. Risponde che
egli non ha quest' uso a dire la Stirpe sua nè
il nome, e perche la sua statua non può
propriamente rappresentare le sue qualita, di-
ce, che il nome che gli da comunemente tutto
il mondo è Omero, ma che per altro nessuno
dei canti e suo, ma delle Muse. Pare perciò
ch' esso non è contento né del nome, né delle
lodi, e dicendo, che i canti non sono suoi, ma
delle Muse, par ch' esso dice di non esser uomo
semplice, come veniva, considerato, e lascia così
l' affare problematico. A questa sua risposta si
ardua ed ingegnosa si fa l' analisi seguente,
che gli serve di vera lode. Se tu sei nato

mortale, come immortale ti fecero le Muse? E
se immortale come fra i mortali ti annove-
rano? Venerabil poeta, non involuppi l'affare
intermini ambigui: il Verso seguente in cui
esiste il vero con evidenza, dirà tutto, dico-
no, che tu sei uomo o divino Omero.»

Τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Μαρτελάου ἐχει προσ-
έτι τινα ἀξίαν, καθότι εἶνε τὸ πρῶτον του ὄπερ
εἶνε γνωστὸν γεγραμμένον ἰταλιστί. Μέ-
χρι τοῦδε ἦσαν μόνον γνωστὰ τὰ ποινῆ
ματα αὐτοῦ εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ δημῶδη
ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ εἰς τὴν λατινι-
κὴν. Προσερχῶς θέλομεν δημοσιεύσει καὶ
ἄλλους τοῦ Μαρτελάου ἀνεκδότους σίχους
ἔχοντας ἱστορικὴν ἀξίαν.

ΣΠΥΡΙΑΩΝ ΔΕ-ΒΙΑΖΗΣ.

PAOLO GIACOMETTI

Η ΓΥΝΗ ΕΙΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΓΑΜΟΝ

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΤΡΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ.

[Συνέχεια: ὄρα φυλ. 21.ον]

BAPB. Σὺ βεβαίῳ ὁμῶς εἶπες...

MATO. Φύγε, εἰδεμὴ, συρράξ σου, φύγε, σὲ λέγω!

BAPB. Αἶ, φεύγω βέβαια. (εἰσέρχεται δεξιᾶ καὶ
μετ' οὐ πολὺ ἐπιστρέφει.)

AMAA. Πάππε μου, ἀγαπητέ μου πάππε!...

MATO. Τί πάππος καὶ πάππος! μὴ κόρη τιμῆς
δὲν ἔχει μωρικῶς ἔρωτας.

AMAA. Ἐροδοῦμαι νὰ τὸν φανερώσω πρὸς τὴν μητέ-
ρα μου., δὲν εἶχον πλεόν ἐμπιστοσύνην εἰς αὐτήν.

MATO. Ἥμην ἐγώ...

BAPB. (ἐπανέρχεται τεταραμμένη) Ἄ, κύριε! τώρα
μὰ χρειάζεται ἡ βοήθειά σας· ὁ γέρον Κυριακῆς, ὁποῦ
πάντα εἶχε ὑποψία, εἶδε τὸν νέον ἐκείνον, ἄκουσε κά-
ποια λόγια, καὶ ἔτρεξε κ' ἐπληροφόρησε τὴν κυρία Βα-
λεντίνη, ἡ ὁποία τώρα συμβουλεύεται μὲ τὸν κύριον
Ἀμεδαῖον, καὶ φωνάζει καὶ κάμνει μὴ ταραχῆ δι-
βολική.

MATO. Ἔχεις δίκιο τώρα.

AMAA. Ἵπερασπίθητί με.

MATO. Δὲν ἤμπορῶ.

AMAA. Μάθετε ὅτι θέλον νὰ μὲ νυμφεύσωσι μὲ
τὸν Ἰγνάτιον.

MATO. Καλὰ ἔκαμναν.

BAPB. Δὲν τὴν ἀκούτε πῶς οὐρλιάζει· σ' ἀν τὸ λύκος;...

MATO. Ἐγὼ φεύγω.

AMAA. Ἐλεος· πάππε μου!

MATO. Ὅχι, ὄχι. (προσποιεῖται ὅτι ἀπέρχεται
δεξιόθεν, ἀλλὰ κρύπτεται ὀπισθεν τοῦ παραπετάσματος,
εἰς οὐ προβάλλει τὴν κεφαλὴν ἐκ διαλειμμάτων.)

ΣΚΗΝΗ ΙΕ'.

ΑΜΕΔΑΙΟΣ, ΒΑΛΕΝΤΙΝΗ καὶ οἱ ἄνω.

BAA. (ἔσθων) Ποῦ εἶναι ἐκεῖνη ἡ ἀναξία ἡ
ὁποία ἐτόλμησε νὰ μὲ προσβάλλη;

BAPB. (Ὁ Θεὸς βοηθός τώρα).

BAA. (ἐξελθοῦσα) Ἄ, νὰ τὴν χαμηλόνετε τὰ
ῤύτια, ἄ, ἐταπεινώθητε, τέλος πάντων;....

ΑΜΕΔ. Ἀποκρίθητε τώρα.

BAA. Δὲν εἶχα δίκιο ὅταν ἔλεγα πῶς ἐκάνετε
κρυφὰ τὸν ἔρωτα;

BAPB. Ἄλλὰ πιεῦσατε, κυρία, εἶτι...

BAA. Σίωπα σὺ, γυναῖκα χωρὶς χαρακτήρα,
καὶ φύγε.

BAPB. (Εἶναι τὸ καλύτερο ὁποῦ ἤμπορῶ νὰ
κάμω. (φεύγει)

BAA. Ἄλλὰ νᾶλθη ἡ μητέρα της νὰ γνωρίση
τὰς σπανίας ἀρετὰς τῆς θυγατρὸς της... τοῦ εἶναι;

ΣΚΗΝΗ ΙΣΤ'.

ΣΟΦΙΑ καὶ οἱ ἄνω.

ΣΟΦ. Θεὸ μου! τί συνέβη;...

BAA. Ἐρωτήσατε τὴν ἀγαπητὴ θυγατεροῦλά
σας, ἡ ὁποία πρὸ ὀλίγου συμφωλοῦσε ἐδῶ,
εἰς αὐτὸ τὸ δωμάτιον, μ' ἓνα ὠραῖον νέον, ὅστις

πρὸ πολλοῦ καὶ μωρικῶς ἔργεται εἰς τὸ σπίτι.
ΣΟΦ. Ὡ, δὲν εἶναι δυνατόν. Ἀμαλία, ὀμίλει,
εἰπὲ ὅτι δὲν εἶναι ἀληθές.

AMAA. Ὡ! μητέρα μου... ἀλήθεια εἶναι.

ΣΟΦ. Ἀλήθεια;

AMAA. Ἄλλὰ δὲν ὑπάρχει τι τὸ ἐλέγχον τὴν
διαγωγὴν μου.

BAA. Πέτε τώρα ὅτι ἀδίκως ὑπεστήριξα ὅτι
ἦτο κόρη κάκιστα ἀνατεθραμμένη.

AMAA. (πρὸς τὴν Σοφίαν) Δύνασαι ν' ἀποδείξης
τὸ ἐναντίον;...

ΣΟΦ. (πρὸς τὴν Ἀμαλίαν) Ἄ, σὺ μὲ κάμνεις

νὰ κλίνω τὸ μέτωπον; μὲ κάμνεις νὰ ἐρυθρίω
ἔμπροσθέν των;... ἀθλία!... φρονεῖς τὴν μητέρα σου!

BAA. Πρέπει νὰ λάβωμεν μίαν ἀπόφασιν· τοι-
αῦτα σκάνδαλα εἶναι νέα διὰ τὸ σπίτι μου...

οἱ γαίτονες; δὴ πληροφοροῦθον... αὐτὴ πρέπει νὰ
ὑπάγῃ εἰς τὸ μοναστήρι.

ΣΟΦ. Εἰς τὸ μοναστήρι;...

AMAA. Μητέρα μου;... συγγνώμην... ἔλεος;...

BAA. Εἰς τὸ μοναστήρι.

ΣΚΗΝΗ ΙΖ'.

Ὁ κύριος ΜΑΤΘΙΑΣ καὶ οἱ ἄνω.

MATO. (προχωρῶν σ' ἄδη ἄλιγον, τώρα προβαίνει
ἐκ τοῦ μέσου ἀποφασιστικῶς) Εἰς τὸ μοναστήρι, εἰς τὸ
μοναστήρι....

BAA. Ἄ, συμφωνεῖτε καὶ σεις;

MATO. Συμφωνῶ ὅτι εἰς τὸ μοναστήρι πρέπει
νὰ πηγαίνουν αἱ γράϊαι.

ΑΜΕΔ. Κύριε! τί ἐνοεῖτε νὰ εἴπητε;

MATO. Ὅ,τι αἰσθάνομαι.

BAA. Ἄλλ' ἡ μητέρα της ἔχει τὸ δικαίωμα.

MATO. Δὲν ἔχει πλέον κανέν δικαίωμα ἀρ' ὅ
δὲν ἡδυνήθη νὰ προσέχη τὴν κόρην της.

ΣΟΦ. (Ὡ, ἐλεγχος!)

ΣΚΗΝΗ ΙΗ'.

ΙΓΝΑΤΙΟΣ καὶ οἱ ἄνω.

ΙΓΝ. (ἐπὶ τῆς θύρας) Τί βλέπω;... ὁ γέρον;...

ΑΜΕΔ. Ἰγνάτις;

ΣΟΦ. Οἴμοι!

ΙΓΝ. Ἦδ' ἔλα δι' ἐκείνην τὴν ἀπάντησιν....

MATO. Ἐγὼ θὰ σὰς δώσω τὴν ἀπάντησιν· μὴ
φορὰ εἶπα ὅτι δὲν εἶχετε οὔτε σέβας, οὔτε κρίσι,
οὔτε ἀνατροφή, οὔτε κοινὸν νοῦν! τώρα προσθέτω...

ΙΓΝ. Αἶ, φθάνει! σὰς ἐνόησα. (στραφεὶς πρὸς
τὸν Ἀμεδαῖον, πῶ λέγει ὀργίλως) Ἦξέθετε πᾶσαι ἦσαν
αἱ συμφωνίαι μας. Οἱ λόγοι τοῦ κυρίου Ματθία θὰ
σὰς στοιχίσουν πολὺ ἀκριβᾶ! (φεύγει.)

MATO. Ἄ! ἦσαν λοιπὸν συμφωνίαι μεταξύ
σας;....

ΑΜΕΔ. (ὀργίλως πρὸς τὸν Ματθίαν) Κύριε, σὰς
παρακαλῶ νὰ σκεφθῆτε ὅτι αὐτὴ εἶναι οἰκία μου, καὶ
ὅτι δὲν ὑπερέτω κυρίου ἐντὸς αὐτῆς.

MATO. Ναι· σὰς εἶπα ὁ κύριος τῆς οἰκίας σας,
ὄχι ὁμῶς καὶ τὸν τέκνον τοῦ υἱοῦ μου, τὰ ὁποῖα
δὲν ἀνήκουσιν εἰς σὰς, καὶ τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ ἀγαπάτε,
τοῦλάχιστον ἀπὸ ἐγγονοσύνης, ἐνῶ ὅλοι γνωρίζουν ὅ-

τι με τὴν περιουσίαν των διαρθώσατε τὰ οικονομικὰ σας.

ΒΑΑ. Πῶς ;...

ΣΟΦ. (ἐλέησασα ὅτι ὁ Ἀμεδαῖος ἐξάττεται πλησίον αὐτῆς πρὸς αὐτὸν ἥπως τὸν ἀναχαιτίσῃ) Ἀμεδαῖα...

ΑΜΕΑ. Εἶναι αἰμακτρὰ προσβολὴ καὶ δὲν δύναμαι νὰ τὴν ἀνεχθῶ, καὶ ἂν δὲν μὲ ἐκράτουν αἱ λευκαὶ σας τρίχες...

ΜΑΤΘ. Ἄλλ' ἐγὼ εἶμαι γέρον ὁ ὅποιος ἀξίζει ὅσον ἕνας, δύο, τρεῖς νέοι 'σάν κ' ἐσᾶς, καί... .

ΑΜΑΑ. Πάππε μου... (ἐμπροδίζουσα αὐτὸν)

ΣΟΦ. (ικετεύουσα ἀμφοτέρους) Ἡσυχάσατε, παρκαλῶ!

ΜΑΤΘ. Μάθετε ὅτι ὁ Ἐρῆκος δὲν εἶναι πλέον εἰς τὴν γρασιωτικὴν σχολήν... (πρὸς τὴν Βαλεντίνην) δὲν εἶναι περὶ γρασιωτάκης... ἀλλὰ εὐρίσκεται εἰς τὸ 'σπῆτί μου, τὸ ὅποιον εἶναι ἀπῆτί του! (πρὸς τὴν Ἀμαλίαν) καὶ ὅπου εἶναι ἑσῆς καὶ διὰ σέ!

ΣΟΦ. Ὅχι, ὄχι. ἀφίσσάτέ μοι τὴν Ἀμαλίαν.

ΜΑΤΘ. Δὲν σᾶς πρέπει.

ΑΜΑΑ. Ἄλλ' εἶναι μήτηρ μου.

ΜΑΤΘ. Ναί, μήτηρ ἡ ὅποια θυσιάζει τὰ παιδιὰ τῆς 'ς τὸν ἄνδρα τῆς.

ΒΑΑ. Ἄλλὰ σῆς ὑπερασπίζετε τόσῳ μὲν νέα ἡ ὅποια ἔκαμε...

ΜΑΤΘ. Ἐκαμε ὅτι, θὰ ἐκάματε ἔδω καὶ πενήντα χρόνια. Ἐλα, Ἀμαλία μου! μὴ ζητήσης οὔτε καππέλλο, οὔτε πέπλο, οὔτε τίποτε ἄλλο... Πρόσμενε πρόσμενε (ἐξάγει ἐν μανθλίον καὶ τῆ καλύπτει τὴν κεφαλὴν), λαμπρά, ἔτσι, φαίνεσαι μὲ φουρναροπούλα... (πρὸς τὴν Σοφίαν) καὶ νὰ ἐνθυμῆσθε ὅτι δὲν θὰ ἰδῆτε περὶ οὔτε τὴν Ἀμαλίαν, οὔτε τὸν Ἐρῆκο· ἐγὼ θὰ ἐπιτρέψω εἰς Βαρκελώνην, καὶ θὰ τοὺς πάρω μαζὶ μου.

ΣΟΦ. Ἄ, τί εἶπετε;...

ΜΑΤΘ. Εἰς τὴν Βαρκελώνη μαζὶ μου.

ΑΜΑΑ. Ὡ, δὲν θ' ἀφῆσω τὴν μητέρα μου!

ΜΑΤΘ. Αὕτῃ ἔχασε κάθε δικαίωμα ἐπάνω σου. Αὕτῃ δὲν ἠμπορεῖ νὰ σὲ ὑπερασπίσῃ ἔχει κυρίου οἱ ὅποιοι σὲ μισοῦν καὶ προσεπάθουν νὰ ἐμπορευθῶσι τὴν προικὰ σου· ἀλλὰ ἐγὼ θὰ ἐπικαλεσθῶ τὸν νόμον, ἂν ἔλθῃ ἀνάγκη... θὰ τῆς ἀφαιρέσω τὴν ἐπιτροπέαν.

ΣΟΦ. Θεὸς μου! Θεὸς μου!...

ΒΑΑ. Δὲν θὰ τὸ πράξετε.

ΜΑΤΘ. Χρεωσῶ νὰ τὸ πράξω, δύναμαι, καὶ τὸ θέλω (πρὸς τὴν Ἀμαλίαν) Ναί, σὺ εἶσαι κόρη μου, εἶσαι αἱμά μου... ἔλα, ἔλα, (ἐξέρχεται βιαίως σύρων ὀπίσω αὐτοῦ τὴν Ἀμαλίαν διακρούσαν καὶ μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐστραμμένους πρὸς τὴν μητέρα).

ΣΟΦ. (ἐν ἀπελπισμῷ) Ἄ! τὰ τέκνα μου! τὰ τέκνα μου! μοῦ τὰ φέρει εἰς τὰ ἄκρα τῶν θαλασσῶν... δύναται νὰ τὸ πράξῃ! (ἀπελπισ στρέφεται πρὸς τὸν Ἀμεδαῖον καὶ τὴν Βαλεντίνην) Ἡ γοργήθητε λοιπὸν τώρα; ἀφοῦ μοι τ' ἀπεσπάσατε τῆς ἀγκῆλης μου;... ἂ! διατί, διατί νὰ ἔλθω εἰς δευτέρον γάμον; διατί δὲν ἀφιέρωσα τὸν βίον ἔδω εἰς τὰ τέκνα μου;... ἡ θυσία εἶναι ἡ ἀρετὴ τῆς καλῆς μητρός· ὦ, εἶθε, αἰ ὡς ἐγὼ μητέρες, πρὸς τιμωρίαν τῆς ἐνόχου ἀδυναμίας σας, νὰ τύχωσι πενθερᾶς, ἦτις, ὡς εἰς ἐμὲ σῆς ἐπράξατε, νὰ δηλητηριάξῃ τὰς ἡμέρας καὶ τὰς ὥρας των διὰ τῶν πικρῶν λέξεων, τοῦ χημαϊζήλου μίσους, τῶν οικιακῶν διενέξεων· νὰ εὐρέθωσιν, ὡς ἐγὼ εὐρέθην, εἰς τὸ σκληρότατον διλημμα, ἢ νὰ θυσιάσωσι τὴν θυγατέρα των, ἢ νὰ ἰδῶσι κατασχυμμένοι καὶ εἰς τὴν φυλακὴν ἀπαγόμενον τὸν σύζυγον· εἶθε τέλος ἡ χεὶρ τοῦ λατρουμένου ἀνδρός νὰ πλαταγίσῃ τὸ ματίγιον ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ πλάσματός των, ἥπως ἔνεκα τοσοῦτων σπαραγμῶν, καταρῶνται τὰς τέρψεις νέου ἔρωτος καὶ δευτέρου ἡμεναίου.

ΑΜΕΑ. Μὲ καταρῶσι λοιπὸν;

ΣΟΦ. Ὡ, ὄχι... δὲν ἔχω τὴν δύναμιν νὰ καταρῶσθω τῖνα. Ἄλλὰ σὺ ποτὲ δὲν μὲ ἠγάπησας ὡς ὄφειλες, δὲν κατέβης ποτὲ εἰς τὴν καρδίαν μου, δὲν ὑπελόγησας τὰς βασάνους αὐτῆς, τὰς θυσίας...

ΑΜΕΑ. Ἐγὼ;...

ΒΑΑ. Ἡ λύπη σᾶς τυφλῶνει· καὶ δὲν φθάνει εἰς ἀναμνησίον σας ἡ σοφίη τοῦ Βαλεντίνου;

ΣΟΦ. Ὅχι, δὲν μοῦ ἀρκεῖ... μὴ μοι ὀμίλητε περὶ αὐτοῦ· δὲν θέλω νὰ τὸν ἴδω. Δι' αὐτὸν ἔχασα τᾶλλα μου τέκνα· ἀλλ' ἀντὶ πάσης θυσίας θὰ μὲ ἀποδοθῶσιν... ἀφετέ με λοιπὸν, σεβάσθητε τὰς μητρικὰς βασάνους μου... ἂ, τὰ τέκνα μου θέλω τὰ τέκνα μου (ἐξέρχεται ὀρμητικῶς καὶ ἐν μεγίστῳ ἀπελπισμῷ, ἐνθ' δὲ ἡ κυρία Βαλεντίνη καὶ ὁ Ἀμεδαῖος βρῖνουνσιν ἥπως σταματήσωσιν αὐτὴν, κατατιβάζεται τὸ κατάβλημα.)

Τέλος τῆς δευτέρας πράξεως,

(ἀκολουθεῖ)

(ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ)

Γ. Κ. ΣΦΗΚΑΣ,